

Geokätköilyn ohjaajakoulutus

Anita Laulumaa-Selin & Saku Selin

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2022

Liikunnanohjaajan tutkinto

Tiivistelmä

Tekijät

Anita Laulumaa-Selin & Saku Selin

Tutkinto

Liikunnanohjaaja (AMK)

Raportin nimi

Geokätköilyn ohjaajakoulutus

Sivu- ja liitesivumäärä

21 + 40

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Suomen Ladulle ja sen yhdistykselle Geonautit ry:lle geokätköilyn ohjaajakoulutusmateriaaleja sekä sitä kautta järjestää jatkossa ohjaajakoulutuksia. Ohjaajakoulutuksille on jatkuvaa tarvetta Suomen Ladun alla toimiville yhdistyksille ja tämä koulutus on tarkoitettu niille, joilla on jo jonkin verran geokätköilykokemusta, ja jotka haluavat ohjata muita geokätköilyn pariin. Suomen Ladulla ei ole ollut enää muutamaan vuoteen erillistä geokätköilyvastaavaa ja lisäksi geokätköily-yhdistys oli elänyt hiljaiseloa muutaman vuoden. Vuonna 2021 yhdistyksen nimeksi annettiin Geonautit ry (ent. Geoliikkijat) ja sille valittiin uusi hallitus.

Koulutuspaketin luomiseen hyödynnettiin Suomen Ladulta saatuja materiaaleja. Tietoa ja kokemusta kerättiin Suomen Ladun lisäksi myös muilta yhteistyökumppaneilta Turun Ladulta, Geonauteilta sekä Turun CampusSportilta. Geokätköilyyn liittyvää kirjallisuutta löytyy melko vähän, mutta sen sijaan erilaisia nettisivustoja geokätköilystä löytyy melko runsaasti. Työn teoriaosuus alkaa geokätköilyn historiasta ja perusteista siirtyen geokätköilyn pelisääntöihin ja jokamiehenoikeuksiin. Teoriaosuudessa käydään myös läpi oppimista ja oppimisprosessia sekä liikunnan edistämiseen liittyviä asioita.

Tämä opinnäytetyö oli produktiivinen työ, jonka lopputuloksena syntyi valmis koulutuspaketti. Pohjana työssä hyödynnettiin Suomen Ladun teettämiä kyselyitä geokätköilyn organisoinnista sekä yhdistyskysely aikuisliikunnasta. Työn eteneminen ja vaiheet on kuvattu prosessikaavioissa. Itse lähiopetus on kahdeksantuntinen monipuolinen kokonaisuus, jossa ohjaajia valmistetaan käytännön toimintaan teorian, ryhmätehtävien ja oheisharjoitusten avulla. Ohjaajille tehtiin myös tukimateriaaleja ohjaamisen tueksi.

Geokätköilyn ohjaajakoulutuksia on tarkoitus järjestää aluksi kaksi kertaa vuodessa, joista ensimmäinen järjestetään syksyllä 2022. Koulutusten ja materiaalien kehittäminen jatkuu tulevaisuudessa sitä mukaa, kun koulutukset etenevät ja niistä saadaan käytännön kokemusta ja palautetta.

Asiasanat

Geokätköily, ohjaajakoulutus, koulutuspaketti, ohjaaminen

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Geokätköilyn historiaa ja taustaa.....	2
2.1	Mikä on geokätkö?	2
2.2	Kätkötyypit, kätkön tiedot ja koko	4
2.3	Geokätköilyn harrastaminen.....	7
2.4	Jokamiehen oikeudet ja geokätköilyn etiketti.....	8
3	Liikunnan edistämisen tavoitteet ja arvot.....	10
4	Kouluttaminen ja oppimisprosessi	12
5	Työn tavoite, tausta ja vaiheet.....	14
5.1	Resurssit ja verkosto.....	14
5.2	Työn vaiheet ja aikataulu	15
5.3	Taustakartoitus	16
6	Geokätköilyn ohjaajakoulutuspaketti	18
7	Pohdinta.....	19
	Lähteet	20
	Liitteet.....	22
	Liite 1. Geokätköilyn ohjaajakoulutuspaketti	22
	Liite 2. Geokätköilyn perusteet -materiaalipaketti ohjaajille.....	45
	Liite 3. Turvallisuussuunnitelma	54
	Liite 4. Suomen Ladun kysely geokätköilystä	57

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa koulutuspaketti Suomen Ladulle, jonka avulla koulutetaan uusia geokätköilyohjaajia latuyhdistyksille. Tarvetta ja kysyntää koulutuspaketille ja sitä kautta koulutuksille löytyy, koska edelliset geokätköilyn ohjaajakoulutukset Suomen Ladussa on pidetty vuosina 2014 ja 2015.

Geokätköilyn historia ja tausta on melko nuori, koska laji syntyi vasta vuonna 2000, kun USA:n puolustusministeriö poisti GPS-järjestelmän häirintäsignaalin. Tällä hetkellä geokätköjä löytyy jo yli kolme miljoonaa reilusta 190 eri maasta. Geokätköilystä löytyy vain muutamia kirjallisuuslähteitä, kuten esimerkiksi englanninkielinen kirja ”Geocaching in the UK” ja Turun Yliopiston julkaisema väitöskirja ”User Experience Of Geocaching and Its Applications to Tourism and Education”. Näiden kirjojen sisältöä on hyödynnetty tässä opinnäytetyössä. Tulossa on myös ensimmäinen suomalainen geokätköilyä käsittelevä teos, joka ilmestyy toukokuussa 2022, mutta joka ei ihan ehtinyt tähän opinnäytetyöhön kirjallisuuslähteeksi. Kirjan nimi on Geokätköily, jonka kirjoittajana on Joel Ahola sekä kustantajana Karttakeskus.

Geokätköilyyn liittyvää tietoa löytyy runsaasti eri nettisivustoilta ja tässä työssä onkin hyödynnetty useita nettisivustoja kuten esimerkiksi geocaching.com, ceocache.fi ja suomen latu.fi. Lisäksi työssä on käytetty apuna Suomen Ladun materiaalipankkia, johon saatiin käyttöoikeus.

Itsessään geokätköily on hyvin monipuolinen harrastus, jota voivat harrastaa kaikki aina vauvasta vaariin. Suomessa on upeat mahdollisuudet liikkua luonnossa ja geokätköillä jokamiehenoikeudella lähes missä tahansa. Geokätköilyharrastuksen aloittamiseen tarvitaan vain älypuhelin tai GPS-laite. Geokätköily on mitä parhainta terveys- ja kuntoliikuntaa, koska siinä tulee lähes huomaamatta liikuttua geokätköjä etsiessä. Geokätköjä voi etsiä kävellen, juosten, pyöräillen, kiipeillen, uiden, soutaen ja niin edelleen riippuen siitä minkälaista geokätköä ollaan etsimässä ja missä kyseinen geokätkö sijaitsee. Geokätköjä löytyy lähes kaikkialta missä ihminen on käynyt ja vain luovuus on geokätköjä piilottavien harrastajien rajana.

Geokätköily lajina on vakiinnuttanut asemansa Suomen Ladun lajitoiminnoissa, mutta osallistujamäärät yhdistystoiminnassa ovat vähentyneet viime vuosina. Geokätköily-yhdistystoiminta on lähtenyt lähiaikoina aktiivisesti kehittymään ja tämän koulutuspaketin on tarkoitus osaltaan vahvistaa geokätköilyä Suomessa.

2 Geokätköilyn historiaa ja taustaa

Monet haaveilevat tai ovat haaveilleet aarteiden löytämisestä ja siksi aarteensyntäällä leikki- tai pelimielessä onkin vuosisatoja pitkä historia. Yksinkertaisimmillaan aarteensyntä on ollut lista esineitä, jotka pitäisi löytää. Tämän päivän teknologia on mahdollistanut nykyaikaisen aarteensyntän, geokätköilyn, josta onkin tullut suosittu maailmanlaajuinen harrastus. Lajin harrastajia kutsutaan geokätköilijöiksi (engl. geocacher) tai kätköilijöiksi, kun taas ei-harrastajia kutsutaan Harry Potter-kirjoista lainatulla termillä ”jästi” (engl. muggle). (Marsh 2011, 7 ja 59.)

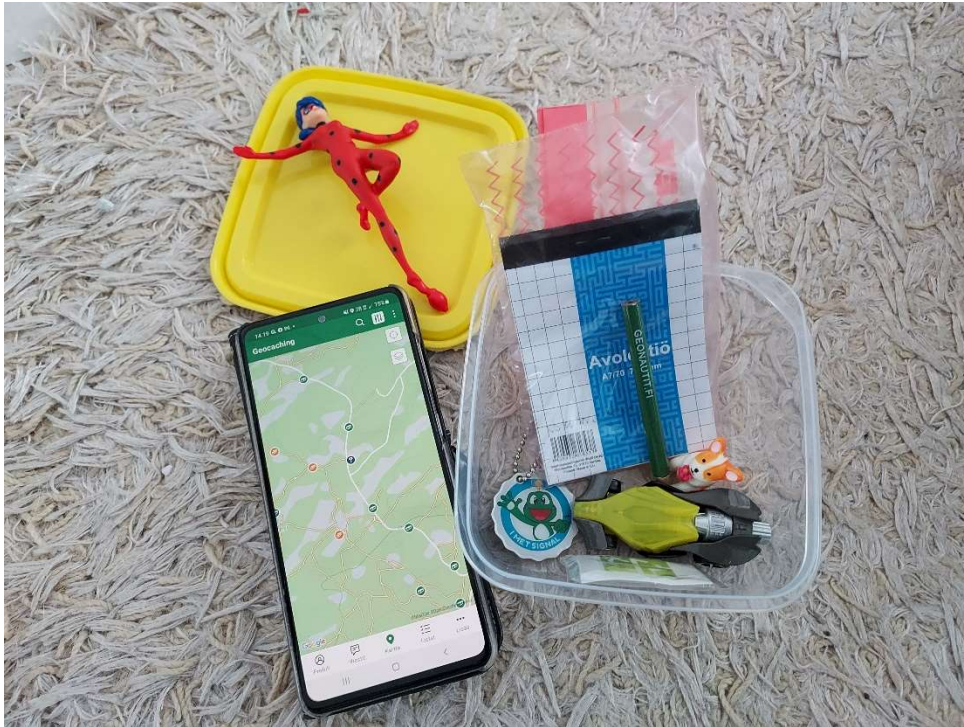
Geokätköily harrastuksena syntyi vuonna 2000, kun USA:n puolustusministeriö poisti GPS-järjestelmän häirintäsignaalin 1.5.2000. GPS-järjestelmä (engl. Global Positioning System) oli alun perin sotilaskäyttöön tarkoitettu järjestelmä. Häirintäsignaalin poiston jälkeen maailman ensimmäinen geokätkö piilotettiin USA:ssa 3.5.2000 ja Euroopan ensimmäinen geokätkö piilotettiin Irlantiin 3.6.2000. Suomen ensimmäinen geokätkö löytyy Keravalta ja on piilotettu 30.9.2000. (Marsh 2011, 11–12; Geokätköt.fi s.a.; Maanmittauslaitos s.a.)

Geokätköily perustuu siis satelliittipaikannukseen, jossa geokätkölle on määritetty koordinaatit paikkaan, josta geokätkö pitäisi löytyä. Kätköjen tarkat tiedot haetaan joko internetistä niihin liittyviltä nettisivuilta tai älypuhelimien geokätköily -sovelluksesta. Maailmanlaajuinen geocaching.com -sivusto sisältää yli 3,3 miljoonan geokätkön tiedot. Suomessa vastaavasti yritys nimeltään Kiven alla Oy, on laatinut suomalaisille harrastajille omat geocache.fi -sivustot. Tarkkojen sijaintitietojen saamiseksi on ensin luotava oma maksuton käyttäjätunnus geocaching.com -nettisivuille, jonka jälkeen voi alkaa etsimään geokätköjä. (Marsh 2011, 13–14; Suomen Latu s.a.; Geocache.fi s.a.)

2.1 Mikä on geokätkö?

Useimmiten geokätkö on piilotettu pakasterasia tai muoviputkilo, jonka sisältä löytyvät lokivihko ja kynä. Annettujen koordinaattien, geokätkön tyyppitietojen ja maaston vaikeusasteen sekä muiden vinkkien avulla pyritään löytämään geokätkö. Rasian koko voi vaihdella alle 1 dl:n suuruisesta mikrokätköstä aina monen kymmenen desilitran kokoiseen suureen rasiaan (Geokätköt.fi s.a.). Käynti merkitään lokikirjaan ja etsinnän tulos kirjataan myös geocaching.com -nettisivuille. Kaikki, joilla on tunnukset, voivat halutessaan piilottaa myös oman kätkön (Suomen Latu s.a.). Geokätkön koko vaihtelee, mutta pääsääntöisesti kätkörasia sisältää seuraavat asiat (kuva 1):

- Kätkötiedote: Tämä ei ole roska (kuva 2).
- Lokikirja
- Kynä
- Vaihtotavarat
- Matkalainen (engl. Travel Bug) ja Geokolikko (engl. Geocoin)
- Kätkörasiasta voi myös usein löytyä geokätköilyn virallinen logo (kuva 3).

Kuva 1. Kätkörasian sisältö

Kuva 2. Kätkötiedote (Geocache.fi s.a.)

Kuva 3. Geokätköilyn kansainvälinen ja virallinen tavaramerkki (Geocaching.com s.a.)

2.2 Kätkötyypit, kätkön tiedot ja koko

Geokätköjä löytyy monia erilaisia tyyppejä ja ne voidaan jakaa purkillisiin sekä purkittomiin kätköihin.

Purkilliset kätköt:

- Peruskätkö / Tradikätkö (englanniksi Traditional Cache): perinteinen geokätkö, eli tradikätkö, on kaikkein yksinkertaisin ja suosituin kätkötyyppi.
- Multikätkö (engl. Multi-Cache): multikätkö koostuu useammasta etapista. Jokaiselta etapilta löytyy vihje tai tieto, jolla pääset seuraavalle etapille ja lopulta itse kätkölle.
- Mysteeri (engl. Mystery or Puzzle Cache): mysteeri voi olla melkein mitä tahansa, mikä ei muihin kategorioihin sovi. Mysteerikätkössä kätkörasian koordinaatit voi saada esimerkiksi ratkaisemalla jonkin arvoituksen, salakirjoituksen tai palapelin.
- Geolodju (engl. Letterboxing Hybrid): geolodju on partiolaisten lodjun ja geokätkön yhdistelmä. Geolodjuissa on yleensä koordinaattien lisäksi vinkkeihin perustuva tapa etsiä kätkö. Geolodjussa on aina leimasin, jolla partiolaiset todistavat löytönsä.
- Wherigo-kätkö (engl. Wherigo Cache): wherigo-kätköihin kuuluu yhteensopivassa laitteessa pelattava pelitiedosto. Wherigo-pelit voivat hyödyntää laitteen paikkatietoja seikkailun rakentamisessa. Pelin läpi päästyään saat varsinaisen kätköpurkin sijainnin selville. (Marsh 2011, 45–48; Geokätköt.fi s.a.)

Purkittomat kätköt:

- Geokohde (engl. EarthCache): geokohteet ovat opettavaisia virtuaalikätköjä. Geokohteessa ei ole kätköpurkkia, vaan yleensä jokin mielenkiintoinen geologinen kohde, josta täytyy selvittää vastaus kätkön omistajan kysymyksiin.
- Webvikamerakätkö (engl. Webcam Cache): webvikamerakätkön ideana on löytää koordinaateista webvikamera ja tallentaa kameran ottama kuva itsestä.
- Geokätköilijöiden kokoontumiset eli miitit (engl. Event Caches).
- Virtuaalikätkö (engl. Virtual Cache): Virtuaalikätkössä ei ole kätköpurkkia vaan paikalla käynti todistetaan valokuvalla tai lähettämällä kätkön omistajalle vastaus kysymykseen, jonka ratkaisun saa selville käymällä kätköpaikalla.
- Adventure Lab (engl. Lab Caches): Tätä kätkötyyppiä etsiessä pitää ensin ladata puhelimelle Adventure Lab-ohjelmisto, jonka jälkeen kätköilijä siirtyy fyysisesti tiettyyn sijaintiin ja vastaa ohjelman esittämään kysymykseen. (Marsh 2011, 48–49; Geokätköt.fi s.a.)

Geokätköä etsittäessä käydään ensin läpi geokätköön liittyvät oleelliset tiedot, jotka löytyvät kätkökuvauksesta (kuva 4). Kätkökuvauksesta, josta selviää geokätkön vaikeus- taso, maastoarvo ja koko.

- Kätkökuvauksessa on kaikki geokätköstä ilmoitetut tiedot esim. aikaisempien kätköilijöiden loggaukset ja mahdollinen parkkipaikka autolle.
- Tärkeimpiä tietoja ovat kätkön nimi, tyyppi, koko, vaikeus- ja maastoluokitus sekä sijainti.
- Lisäksi kätkössä voi olla piilovihje (engl. Encrypted hint) ROT-13 koodauksella, jonka saa näkyviin halutessaan. Esim. Xvira nyyn →kiven alla. (Geowiki.fi 2012.)
- Vaikeusluokitus (D-arvo) 1–5: esim. yksi tähti on yleensä helposti löytyvä peruskätkö ja viiden tähden vaikeus voi tarkoittaa erittäin vaikeaa mysteerikätköä.
- Maastoluokitus (T-arvo) 1–5: esim. T1 on pyörätuolilla saavutettavissa ja T5 luokituksessa tarvitaan jonkinlaiset välineet (kiipeilyvälineet, vene, yms.). (Geokätköt.fi s.a.; Geocache.fi s.a.)

Traditional Cache

Hirvensalon metsäpolut

Kirjattu viimeksi: 01/23/2022 | GC9G7YC

Kirjaa geokätkö

Lisää listalle

Lataa GPX

Lähetä Garminiin

2,5

Vaikeustaso

3,0

Maasto

small

Koko

 2 suosikkipistettä

Kätkön tekijä: Lapa58
Pvm: 09/12/2021

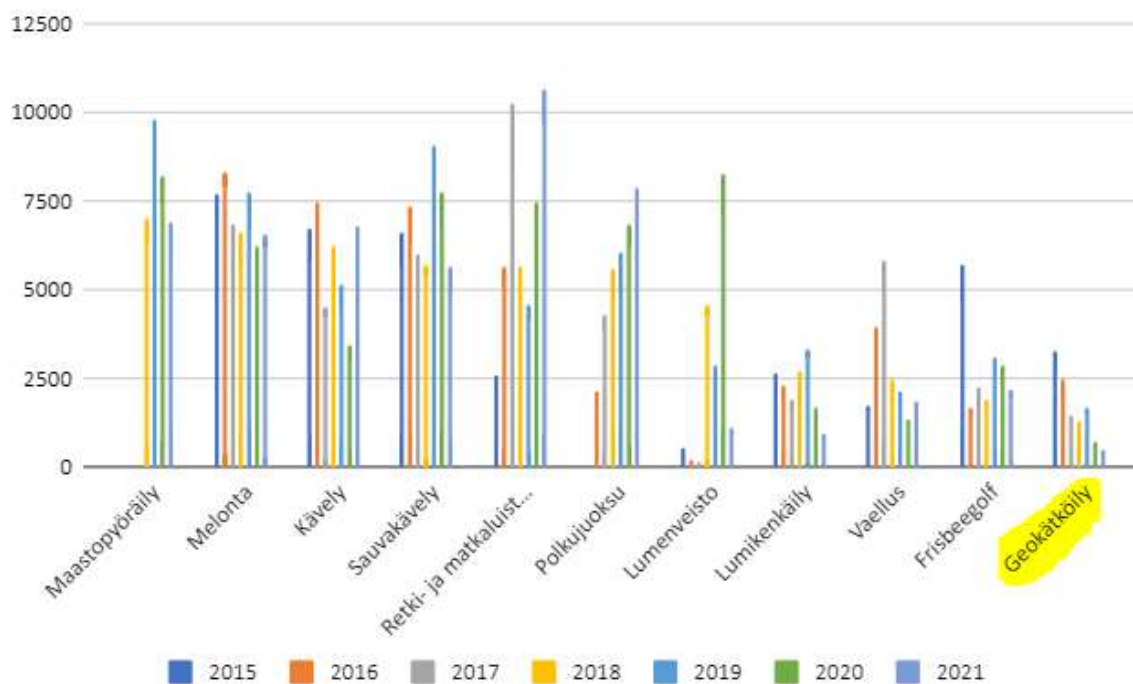
Kuva 4. Ote kätkökuvauksesta (Geocaching.com s.a.)

Geokätkön kokoluokitus:

- Micro (engl. micro): alle 1 dl. Voidaan puhua myös nanopurkista (kuva 5).
- Pieni (engl. small): 1–9 dl.
- Keskikokoinen (engl. medium / regular): 1–19 l.
- Suuri (engl. large): 20 l tai enemmän.
- Muu (engl. other): erikoisempi purkkiratkaisu. (Geokätköt.fi s.a.)

Kuva 5. Micro-kokoinen nanopurkki (Geokätköt.fi s.a.)

Kuva 7. Suomen Ladun osallistujamäärät lajitoiminnoissa (Suomen Latu s.a.)

Suomessa on reilu 200 000 geokätköilynimimerkkiä (tilanne 02/2022), joiden aktiivisuus harrastuksen suhteen vaihtelee suuresti. Esimerkiksi, jos löydettyjen geokätköjen määrä rajataan vähintään 1000 geokätköä / nimimerkki, niin silloin nimimerkkejä löytyy enää reilu 5000. (Geocache.fi 2022).

Sinänsä löydettyjen geokätköjen määrä ei kerro koko totuutta harrastuksen aktiivisuudesta, koska laatu voi korvata määrän. Joku saattaa keskittyä enemmänkin geokätköjen tekemiseen kuin itse geokätköjen etsimiseen ja joku toinen taas haluaa ratkoa pitkälti mysteerikätköjä, jolloin kätköjen löytömäärä etenee hitaammalla tahdilla.

2.4 Jokamiehen oikeudet ja geokätköilyn etiketti

Suomessa ja muualla pohjoismaissa, sekä Skotlannissa on erittäin laajat jokamiehen oikeudet. Nämä oikeudet takaavat jokaiselle oikeiden nauttia luonnosta ja sen antimista piittaamatta kenen omistamilla mailla liikutaan.

Suomen maa-alasta jopa 96 % on käytettävissä jokamiehen oikeudella, muut alueet eivät ole käytettävissä tai ne ovat rajoitettuja esimerkiksi rakentamisen, luonnonsuojelun tai maanpuolustuksen vuoksi. (Tuunanen, Tarasti & Rautiainen 2012, 13.) Jokamiehen oikeuksien käyttö kuuluu kaikille Suomessa asuville ja oleskeleville.

Jokamiehen oikeudella saat:

- liikkua kävellen, hiihtäen, ratsastaen tai pyöräillä luonnossa pois lukien pihamaat ja pellot.
- oleskella ja leirytyä tilapäisesti luonnossa.
- kerätä ja poimia marjoja, kasveja ja sieniä.
- onkia ja pilkkiä.
- liikkua veneellä sekä uida ja peseytyä vesistöissä.
- kulkea talvisin jäällä.

Jokamiehen oikeudelle ei saa:

- roskata luontoa.
- häiritä kotirauhaa liikkumalla tai leirytyksellä pihapiirissä.
- ajaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa.
- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille, luonnolle tai ympäristölle.
- kaataa tai vahingoittaa puita.
- kerätä sammalta, jäkälää, maa-ainesta tai puuta.
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia. (Suomenlatu.fi s.a.)

Geokätköjä voi etsiä ja piilottaa kaikkialla missä saa muutenkin liikkua jokamiehen oikeudella. Koska piilotettavat kohteet ovat pieniä, ei kätköjä voida pitää jätelain tarkoitettuna roskaamisena. Maanomistajan ei tarvitse ottaa kätköjä huomioon toiminnassaan, eikä hänen tarvitse vastata millään tavalla kätkölle koituvasta vahingosta esimerkiksi metsätöiden yhteydessä. Jos maanomistaja puuttuu kätkönsä, olisi sitä kohdeltavana löytötavarana. Jos kätkön etsimisestä voi aiheutua haittaa tai häiriötä maanomistajalle olisi hyvä sopia maanomistajan kanssa kätkön tekemisestä ja tarvittaessa poistaa kätkö, jos se aiheuttaa maaston kulumista. (Tuunanen ym. 2012, 81.)

Geokätköilijän etiketti linjaa harrastajien yhteisiä periaatteita, joita kaikkien tulisi pyrkiä noudattamaan geokätköillössään:

- En aseta itseäni tai muita vaaraan.
- Noudatan lakeja sekä alueita koskevia määräyksiä.
- Kunnioitan yksityisalueita ja hankin luvan tarvittaessa.
- Vältän häiriön ja yleisen huolestumisen aiheuttamista.
- Pyrin minimoimaan omat ja muiden vaikutukset luontoon.
- Otan toiset huomioon.
- Suojelen geokätköjen koskemattomuutta. (Geokätköt.fi s.a.)

3 Liikunnan edistämisen tavoitteet ja arvot

Koska geokätköily tapahtuu pääasiassa ulkona ja yleensä vielä luonnossa liikkuen, niin siinä tarvitaan vähintäänkin kehon liikehallintaa sekä liikettä aina kevyestä liikkeestä rasittavaan liikkumiseen. Geokätköilyä voi ja kannattaa harrastaa ympäri vuoden, koska silloin oppii paremmin nauttimaan ulkoilusta ja varsinkin luonnossa liikkuminen tulee tutummaksi. Talvella ja syksyllä liikkussa pitää vain huomioida paremmin vaatetus, jotta harrastus pysyi mielekkäänä. Lisäksi esimerkiksi otsalamppu on erittäin hyvä apuväline, kun valoisuus vähenee syksyn edetessä.

Geokätköilyä voi harrastaa monella eri tapaa ja esimerkiksi pidemmät geokätköilyreitit (trailit) voi tehdä, vaikka juosten, pyöräillen tai patikoiden. Näin ollen rasittavaa tai reipasta liikuntaa saattaa kertyä kerralla useampi tunti, koska huomio on kiinnittynyt geokätköjen etsimiseen ja liike tapahtuu vähän niin kuin sivutuotteena. Geokätköily on myös harrastus, jossa teknologia on integroitu fyysiseen liikkuvuuteen. Amerikkalaistutkimuksen mukaan nuorten (14–18 v.) geokätköilyn harrastaminen auttaa lisäämään fyysistä aktiivisuutta niillä nuorilla, jotka eivät ole liikunnallisesti kovinkaan aktiivisia (Battista, West, Houge & Son 2016).

Viikoittaisen liikkumisen suositus työikäisille 18–64-vuotiaille kertoo terveyden kannalta riittävän liikkumisen määrän sekä samalla antaa esimerkkejä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi arjessa (kuva 8). Sykettä kohottavaa eli reipasta liikuntaa suositellaan 2,5 tuntia viikossa tai vaihtoehtoisesti rasittavaa liikuntaa 1 tunti 15 minuuttia viikossa. Edellä mainittuja tuntimääriä ei tarvitse liikkua kerralla vaan siihen riittää muutaman minuutin pätkät kerrallaan. (UKK-instituutti 2022.)

Lisäksi liikehallintaa ja lihaskuntoa tulisi harjoittaa vähintään kaksi kertaa viikossa. Lihaskasvu kasvaa säännöllisellä nousujohteisella harjoittelulla, jota tehdään vähintään kaksi kertaa viikossa (UKK-instituutti 2020). Ikääntymiseen kuuluu lihaskunnon surkastuminen ja 40 ikävuoden jälkeen lihasmassa vähenee noin 0,5 % vuodessa ja voima 1 % vuodessa ilman voimaharjoittelua (Hulmi 2016, 14).

Tärkeää on myös paikallaanolon tauottaminen, kevyt arki- ja hyötyliikunta sekä riittävä uni. Liikkumisella ja riittäväällä unella on yhdessä merkittäviä terveysvaikutuksia ja lisäksi unella on suuri vaikutus palautumiseen. (UKK-instituutti 2022.)

Viikoittainen liikumisen suositus 18–64-vuotiaille UKK-instituutti

Kuva 8. Aikuisten liikumisen suositus (UKK-instituutti 2022)

Jokainen voi arvioida omaa liikumistaan UKK-instituutin *Arvioi liikkumisesi*-verkkosovelluksella. Kyseinen sovellus auttaa selvittämään arjen aktiivisuuden, liikumisen sekä unen määrän. Sovelluksesta löytyy omat vaihtoehdot työkäisille, yli 65-vuotiaille, raskaana oleville, alle vuosi sitten synnyttäneille sekä aikuisille, joiden liikkuminen on vaikeutunut syystä tai toisesta. (UKK-instituutti 2022.)

4 Kouluttaminen ja oppimisprosessi

Geokätköilyä on hyödynnetty koulutuksessa ja opiskelussa vuodesta 2001 lähtien. Esimerkiksi Australiassa opiskelijat osallistuivat ”*Geokätköilyn ideologia*” -koulutusohjelmaan, jossa opiskelijat tekivät ja piilottivat uusia geokätköjä tutustuen samalla GPS-järjestelmän ja internetin käyttöön ja hyödyntämiseen. Lisäksi toisessa esimerkissä opiskelijoille järjestettiin kaksipäiväinen ”ulkoilukoulu”, jossa opiskelijat pääsivät käyttämään ja kehittämään matemaattisia ongelmanratkaisukykyjään geokätköilyn parissa. Matematiikan opettajat ovat hyödyntäneet geokätköilyä opetuksessaan auttaakseen opiskelijoita ratkaisemaan loogisia ongelmia, kehittääkseen matemaattista päättelykykyä ja opettaakseen opiskelijoita mittaamaan etäisyyksiä. Geokätköilyssä kartanlukutaito, matemaattiset taidot, historiantieto ja fyysinen aktiivisuus integroituvat. Opetusmielessä geokätköilyssä teoriatieto pystytään todentamaan ja hyödyntämään helposti käytännössä, joten geokätköily on yksi varteenotettava opetusmetodi muiden opetustapojen rinnalla. (Ihamäki 2015, 19–23.)

Oppimista ja opettamista voidaan pohtia seuraamalla opettajan ja oppijan toimintaa. Opettaminen voidaan jakaa kahteen erilaiseen osioon: opettajalähtöiseen opettamiseen ja oppimislähtöiseen opettamiseen. Opettajalähtöisessä opettamisessa opettajan tavoite on siirtää tietoa oppijoille puhumalla ja näyttämällä esimerkiksi diaesitys, jolloin oppijat ovat melko passiivisia tiedon vastaanottajia ja saattavat tehdä samalla muistiinpanoja. Oppimislähtöisessä opetuksessa taas pyritään eri keinoin edistämään oppijan oppimista esimerkiksi käyttämällä apuna digitaalisia välineitä ja suunnittelemalla oppimisprosessi oppimistehtävineen. Oppimislähtöisessä opetuksessa oppijat pääsevät osallistumaan enemmän ja avainasemassa on myös itseohjautuvuus, ja lisäksi opettajan rooli on olla enemmän ohjaaja sekä asiantuntija. Pidempikestoinen oppimisprosessi on tavoitteellinen opetuskokonaisuus sisältäen useamman oppimistilanteen, jossa prosessia ohjaa oppimiselle asetetut tavoitteet (kuva 9). Opettaja on suunnitellut oppimisprosessin siten, että sen eri vaiheet, oppimistilanteet ja oppimistehtävät ohjaavat oppijaa oppimaan. (Koli 2017, 11–13.)

Kuva 9. Oppimisprosessi (mukailtu Koli 2017, 14)

Nykyisessä nopeatempoisessa maailmassa ”aloita tekeminen ja opi tehdessäsi” korvaa usein vanhanaikaisemman ajattelumallin ”opi ensin ja tee sitten”. Tekemiseen täytyy olla vahva motiivi ja tarkoitus, ja siksi usein paras tilanne oppimisen kannalta onkin akuutti ongelma, jossa asia täytyy ratkaista nopeasti tai ainakin laittaa alulle nopeasti. Kokeilemisella, yrityksellä ja erehdyksellä, toiminnalla sekä luovuudella on iso merkitys oppimisprosessissa motivaation ja oppimishalun kannalta. (Salakari 2009, 17.)

Nykymaailmassa tarvitaan yhä enemmän uudenlaisia tiedonkäsittelyn valmiuksia, jolloin myös tarvitaan uudenlaisia oppimisen taitoja. Mahdollisuudet ja menetelmät oppimiseen ovat monipuolistuneet ja muuttuneet. Koska informaatiota on saatavilla paljon ja helposti, niin tärkeäksi asiaksi nousee olennaisen ja oikean tiedon löytäminen informaatiotulvasta. (Salakari 2009, 28.)

Teknologian hyödyntäminen opetuksessa on yhä suuremmassa roolissa ja siinä piilee myös valtava potentiaali. Teknologian kehittyminen on vienyt opetuksen uudelle tasolle ja teknologiaa hyödynnetäänkin nykyään vahvasti opetuksessa. Oppimispelit ja simulaatiot ovat mukana opetusmenetelminä niin työelämässä kuin kouluissa. Pelit ja leikit ovat toimineet oppimisen menetelminä jo ihmiskunnan esihistoriasta lähtien, joten teknologian hyödyntäminen oppimisessa on luonnollinen jatkumo tällä saralla. (Salakari 2009, 36.)

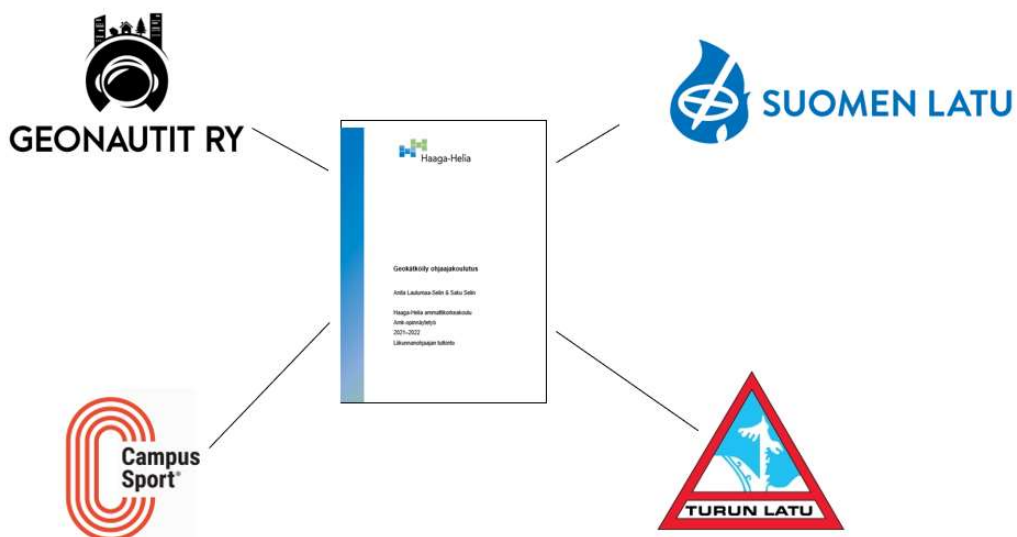
5 Työn tavoite, tausta ja vaiheet

Opinnäytetyön aihe juontaa alkunsa Suomen Ladun tarpeeseen ja pyyntöön koulutusmateriaalin luomiseen ja koulutusten järjestämiseen. Pyyntö oli alun perin suunnattu Geonautit ry:lle, joka on Suomen Ladun alla toimiva geokätköily-yhdistys. Toimeksiantajana oli kuitenkin Suomen Latu ja heiltä saatiin myös oikeudet käyttää Suomen Ladun geokätköilymateriaaleja.

Tavoitteena oli tehdä toimiva koulutuspaketti Suomen Ladulle. Ylipääntensä ohjaajakouluksille on jatkuvaa tarvetta Suomen Ladun alla toimiville yhdistyksille. Materiaalin kokoomisessa tarvittiin jonkin verran verkoston apua ja vuorovaikutustaitoja, jotta pystyttiin tekemään yhtenäinen ja hyvä koulutuspaketti. Taustalle oli tarkoitus saada geokätköilyn ja liikunnan edistämisen teoriaa, sekä luoda selkeä pedagoginen koulutusmateriaali. Itsessään Geokätköily on hyvää kunto- ja terveystoimintaa, jossa voi asettaa tavoitteet oman kuntotason mukaan.

5.1 Resurssit ja verkosto

Työn tekemiseen tarvittiin yhteistyötä ja viestintää muutamien eri toimijoiden kanssa (kuva 10). Tämän opinnäytetyön prosessiin saatiin yhteistyö- ja verkostokumppaneilta oleellista tietoa ja kokemusta työn eteenpäin viemiseksi.

Kuva 8. Opinnäytetyön yhteistyö- ja verkostokumppanit

Suomen Latu on Suomen suurin ja vaikuttavin ulkoilujärjestö, johon kuuluu yli 94 000 jäsentä 184 eri yhdistyksestä. Suomen Ladun tarkoituksena on edistää kaikenikäisten ulkoilua ja liikunnallista elämäntapaa kaikkina vuodenaikoina. Suomen Latu on perustettu 1938 Helsingissä ja nimensä mukaan kaikki alkoi hiihdosta. (Suomen Latu s.a.)

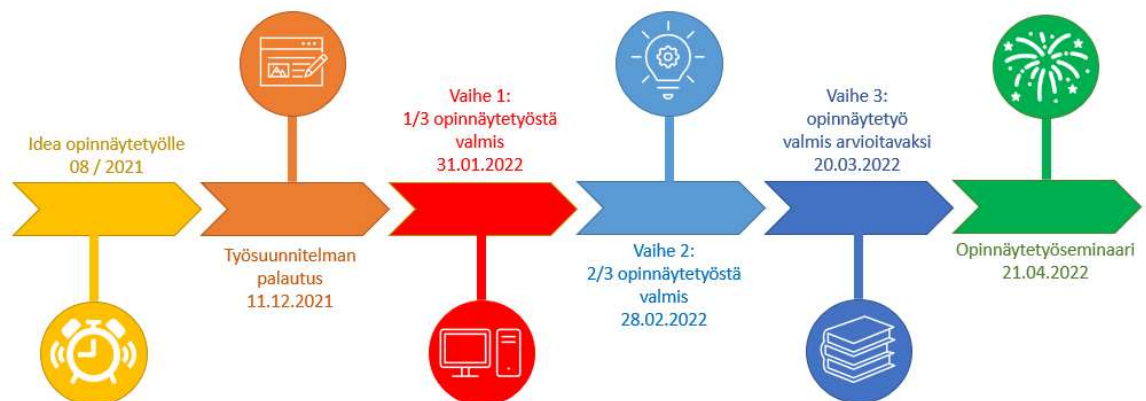
Geonautit ry on valtakunnallinen geokätköilyä edistävä yhdistys (Geonautit s.a.). Suomen Ladun alla toimiva yhdistys eli muutaman vuoden hiljaiseloa ja aktivoitui vuoden 2020 loppussa. Yhdistykselle valittiin uusi hallitus vuoden 2021 tammikuussa ja nyt yhdistyksen toiminta on lähtenyt aktiivisesti kehittymään.

Turun Latu on yksi Suomen Ladun jäsenyhdistys ja keskittyy vastaavanlaisesti kaikkina vuodenaikoina tapahtuvaan ulkoliikuntaan, jossa tavoitteena on saada ulkoilu ja liikunta elämäntavaksi. Toiminta perustuu puhtaasti vapaaehtoistoimintaan. Turun Ladulla on melko pitkä historia, koska se on perustettu 1956. (Suomen Latu s.a.)

CampusSport toimii Turun yliopiston yhteydessä ja on tarjonnut liikuntapalveluita turkulaisien korkeakoulujen opiskelijoille ja henkilöstölle vuodesta 2016 lähtien (CampusSport s.a.). Kesällä 2021 CampusSport otti geokätköilyn uudeksi lajiksi valikoimiinsa ja tarjonnasta löytyy oma TYS-niminen kätkösarja kaikille geokätköilyn harrastajille. Lisäksi opiskelijoille on tarjolla geokätköilyreittejä GoCache-mobiilisovelluksen kautta.

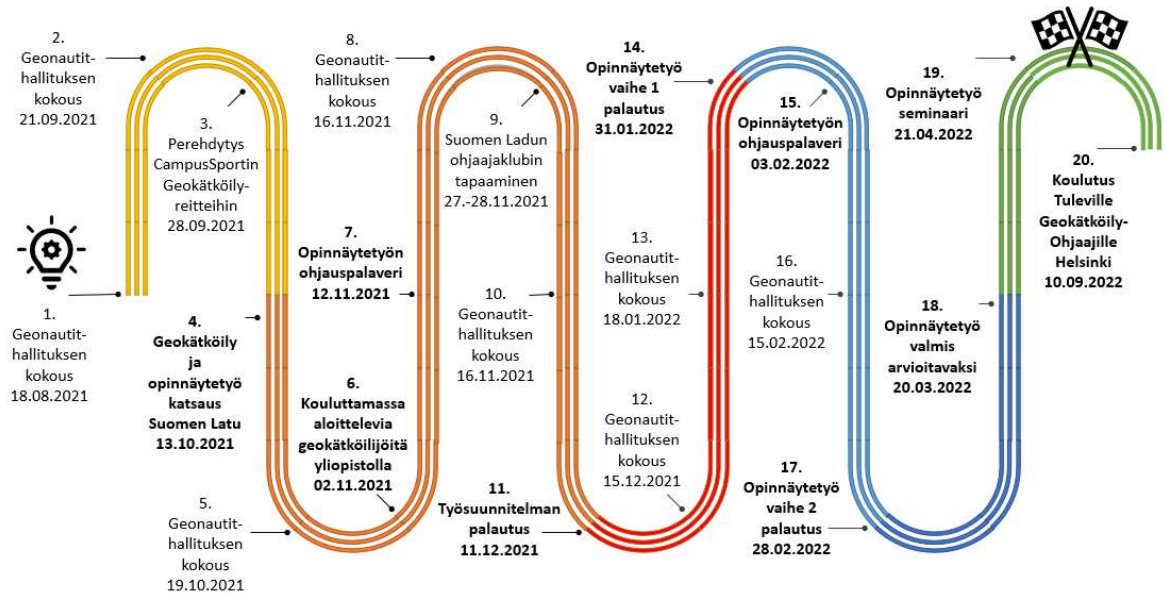
5.2 Työn vaiheet ja aikataulu

Tämä opinnäytetyö on produktiivinen työ, jonka lopputuloksena syntyi valmis koulutuspaketti. Opinnäytetyön alustava idea ja suunnittelu lähti käyntiin elokuussa 2021 ja eteni siitä suunnitelman mukaisena prosessina (kuva 11). Alkumatka prosessissa oli enemmänkin tiedon keruuta ja työn hahmottamista, kun taas prosessin puolivälin jälkeen tahti lähti kiihtymään ja työn eteneminen oli hyvinkin vauhdikasta ennen viimeistä vaihetta työn palauttamiseksi arvioitavaksi.

Kuva 9. Opinnäytetyön aikataulu

Opinnäytetyön prosessiin on kuulunut lukuisia eri vaihteita kuten palavereita, tapaamisia ja ohjausta (kuva 12). Tietoa on kerätty monesta eri suunnasta ja työtä on muokattu eteenpäin aina kulloisenkin tilanteen mukaan.

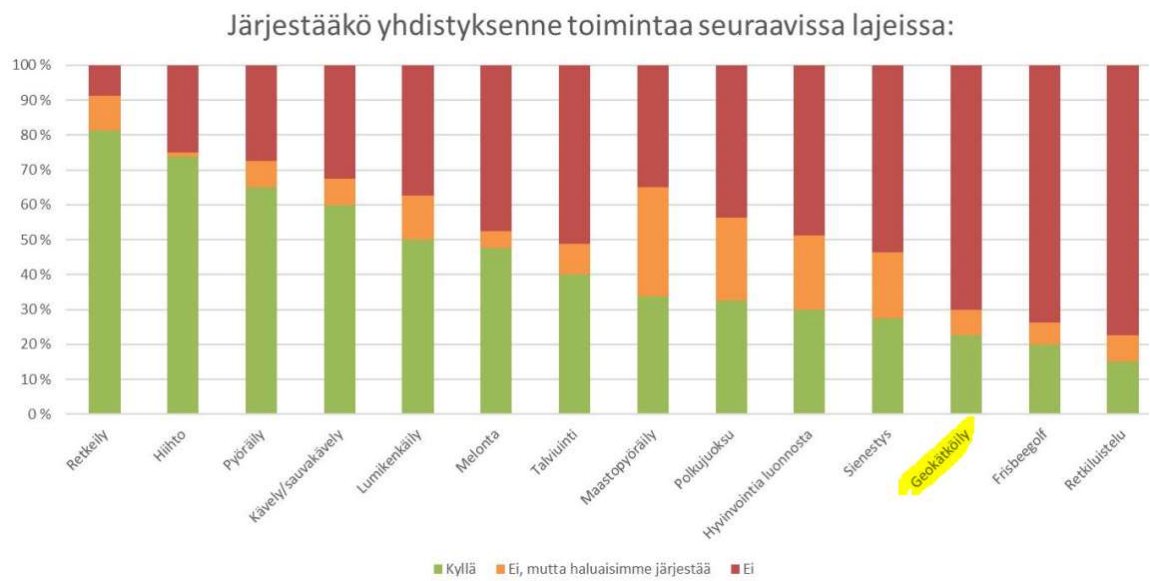

Kuva 10. Opinnäytetyön prosessin vaihteita

5.3 Taustakartoitus

Käytännössä tämän opinnäytetyön asiakkaana oli yhdistys ja sitä kautta yhdistyksen jäsenet sekä geokätköilyn harrastajat. Asiakasymmärryksen määrittelyssä on käytetty Suomen Ladun teettämiä kyselyitä. Vuonna 2020 on teetetty kysely geokätköilyn organisoinnista tulevaisuudessa (Liite 4). Lisäksi vuonna 2021 Suomen Latu on tehnyt yhdistyskyselyn aikuisliikunnasta (kuvat 13 ja 14).

Kyselyiden perusteella geokätköilyohjaajille on tarvetta ja sitä kautta myös ohjaajakoulutuksille. Ohjaamiseen tuntuu löytyvän jonkin verran kiinnostusta, mutta lisäksi lajin pariin halutaan lisää harrastajia. Huomionarvoinen asia on myös se seikka, että yhdistyksissä tapahtuva ohjaaminen ja toiminta on pitkälti vapaaehtoista. Näin ollen niiden ihmisten motivaatiota voidaan pitää melko korkeana, jotka haluavat kouluttautua ja ohjata muita lajin pariin.

Kuva 11. Yhdistyksen aktiivisuus eri harrastusmuodoissa (Suomen Latu s.a.)

Kuva 12. Yhdistysten suurimmat haasteet uuden lajin aloittamiseen toiminnassa (Suomen Latu s.a.)

6 Geokätköilyn ohjaajakoulutuspaketti

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi koulutuspaketti Suomen Ladulle (liite 1). Geokätköilyn ohjaajakoulutus toteutetaan yhden päivän aikana ja koulutuksen on tarkoitus antaa hyvät perusteet geokätköilyohjaajana toimimiseen. Koulutuspäivän aikana käydään läpi ohjaamisen suunnittelemista, jokamiehenoikeuksia, ryhmäohjauksiin liittyviä turvallisuusasioita sekä geokätköjen tekoa ja piilottamista. Samalla tutustutaan muihin geokätköilyohjaajiin ja voidaan jakaa tietoa sekä kokemuksia geokätköilystä ja ohjaamisesta. Lisäksi ohjaajille annetaan ohjaamisen tueksi materiaalipaketti (liite 2) ja pohja turvallisuussuunnitelmasta sekä riskianalyysistä (liite 3). Koulutukseen osallistuvat saavat materiaalipaketit koulutuksen jälkeen sähköpostiinsa.

Koulutuspäivä alkaa esittelyillä ja tutustumisella muihin osallistujiin, jonka jälkeen siirrytään esittelemään Suomen Latua ja sen toimintaa. Esittelyiden jälkeen siirrytään luontevasti itse geokätköilyyn käymällä läpi ensi muutamia geokätköilyn perusasioita ja geokätköilyvarusteita. Tämän jälkeen mietitään ja tutustutaan ohjaamisen suunnitteluun käymällä läpi yleisimpiä geokätköilyyn liittyviä ohjelmistoja ja sitä kautta edetään geokätköilyreittien suunnitteluun, josta johdonmukaisesti siirrytään ulkona suoritettavaan ryhmätehtävään. Aamupäivän ohjelma loppuu ruokataukoon ja tauon jälkeen siirrytään käsittelemään jokamiehenoikeuksia ja turvallisuusasioita, mitkä ovatkin hyvin oleellisia asioita, kun liikutaan luonnossa yksin tai ryhmän kanssa. Loppuaika on tarkoitus käyttää kätkötyöpajaan, joka sisältää erilaisten tapahtumien suunnittelua ja järjestämistä sekä geokätköjen tekoa, piilottamista ja julkaisuja koskevia asioita. Koulutuspäivästä jokainen saa varmasti uusia ideoita ja ajatuksia tulevien ohjaamisien tueksi.

Ohjaajakoulutuksia on tarkoitus pitää vuoden sisällä kaksi, joista toinen järjestetään Etelä-Suomen alueella ja toinen Pohjois-Suomen alueella. Vaatimuksena koulutukseen osallistumiseen on, että osallistujalla on vähintään 100 geokätköä haettuna ja yksi piilotettu geokätkö.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tuloksena syntyi monipuolinen geokätköilyn ohjaajakoulutuspaketti Suomen Ladulle ja Geonautit ry:lle. Materiaali on visuaalisesti onnistunut ja sisällöltään se haastaa koulutettavat osallistumaan koulutuksen sisältöön sekä samalla jakamaan omaa kokemustaan ja osaamistaan muille. Tärkeää tässä työssä oli myös saada vankka teoreettinen pohja koulutuspaketille ja sitä onkin hyödynnetty eri näkökulmista.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä päästiin melko syvälle geokätköilyyn liittyvässä aihepiirissä ja sitä kautta myös kouluttamisen ideologiaan. Pohjana on ensin käyty läpi geokätköilyn historiaa ja perusteita, joka saattavat olla monelle tuttuja asioita, mutta jotka ovat ainakin hyvä jokaisen kerrata. Työn edetessä oli myös melko suuri yllätys, että kuinka laajasta aihealueesta loppujen lopuksi on kyse. Koulutuspaketin aihealueita olisi voinut syventää melko paljonkin ja olisi helposti saatu tehtyä myös kahden päivän mittainen koulutuspaketti. Idea oli kuitenkin rajata koulutus yhden päivän mittaiseksi niin, että se olisi mahdollisimman monipuolinen huomioiden kaikki oleelliset aihealueet ohjaamisen näkökulmasta. Oleellista on kuitenkin haastaa koulutettavat oppimaan niin, ettei kyseessä olisi pelkästään kalvosulkeiset, vaan koulutettavat joutuvat osallistumaan, suunnittelemaan ja miettimään asioita. Lisäksi verkostosta tuli toiveita koulutuspäivän sisältöön ja materiaalissa ainakin osittain huomioitiin se seikka, että monella koulutukseen osallistuvalla saattaa olla jo ainakin vähän kokemusta geokätköilyn ohjaamisesta. Mutta koska kyseessä on niin monipuolinen harrastus, jokainen ohjaaja tai ohjaajaksi ryhtyvä haluaa todennäköisesti syventää oppimistaan ainakin yhdellä tai useammalla osa-alueella.

Koulutusta ei ehditty järjestämään ennen tämän opinnäytetyön valmistumista, joten materiaalipaketin sisällön toimivuus nähdään paremmin vasta ensimmäisen koulutuspäivän yhteydessä. Tämän vuoksi paketin sisältöön on jätetty hieman pelivaraa suuntaan ja toiseen. Jos näyttää siltä, että aikaa kuluu johonkin aihealueeseen suunniteltua enemmän, niin seuraavaa aihetta voidaan käsitellä hieman nopeammin tai vastaavasti toisinpäin Tietynlainen pilottiversio aiheesta oli Turun yliopistolla toteutettu koulutus aloitteleville geokätköilyn harrastajille, josta saatiin hyviä ideoita ja näkökulmia ohjaajapakettin sisältöön. Joka tapauksessa tämä koulutuspaketti antaa hyvän pohjan tulevaisuudessa järjestettäville koulutuksille ja sitä voidaan muuttaa ja edelleen kehittää. Koulutuksen käyneiltä on hyvä pyytää palautetta koulutuksesta, jonka perusteella materiaalipakettia sekä kouluttajien osaamista voidaan edelleen kehittää.

Lähteet

Battista, R. A., West, S. T., Houge Mackenzie, S. & Son, J. 2016. Is This Exercise? No, It's Geocaching! Exploring Factors Related to Aspects of Geocaching Participation. *Journal of park and recreation administration*, 34(2), p. 30. doi:10.18666/JPra-2016-V34-I2-6495

CampusSport.fi. Liikuntapalveluita turkulaisille opiskelijoille. Luettavissa: <https://www.campusport.fi/fi/info/>. Luettu 18.2.2022.

Geokätköt.fi. Geokätköjen kokoluokitus. Luettavissa: <https://xn--geoktkt-8wa8n.fi/opas/geokatkojen-piilottaminen/geokatkojen-koot/>. Luettu: 21.1.2022.

Geocaching.com. Maailmanlaajuisen geokätköilyjärjestön sivusto. Luettavissa: <https://www.geocaching.com/play/search>. Luettu: 24.1.2022.

Geocache.fi-geokätköily sivusto. Luettavissa: <https://www.geocache.fi/> Luettu: 26.1.2022.

Geowiki.fi. Piilovihje. Luettavissa: <http://www.geowiki.fi/Piilovihje> Luettu: 18.2.2022.

Hulmi, J. 2016. Lihastohtori: Näyttöön perustuva tietopankki sporttiseen kuntoon. Fitra Oy. Saarijärven Offset 2016.

Ihamäki, P. 2015. User experience of geocaching and its applications to tourism and education. Turku: University of Turku.

Koli, H. 2017. Innoita oppimaan: Miten luoda oppimiselle mahdollisuuksia ja tehdä oppimisesta mukaansatempaavaa. Karjalohja: House of Leading & Learning Oy

Maanmittauslaitos s.a. Satelliittipaikannus. Luettavissa: <https://www.maanmittauslaitos.fi/tutkimus/teematieto/satelliittipaikannus> Luettu: 21.1.2022.

Marsh, T. 2011. Geocaching in the UK. London: Cicerone.

Salakari, H. 2009. Toiminta ja oppiminen: Koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntaviivoja ja menetelmiä. Ylöjärvi: Eduskills Consulting.

Suomen Latu. Geokätköily. Luettavissa: <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lajit/geokatkoily-2.html>. Luettu: 31.10.2021.

Tuunanen, P., Tarasti, M. Rautiainen, A. 2012. Jokamiehen oikeudet ja toimiminen toisen alueella. Ympäristöministeriö. Helsinki.

UKK-instituutti 2021. Liikkumisen suositukset. Luettavissa: <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/aikuisten-liikkumisen-suositus/>. Luettu: 21.1.2022.

Liitteet

Liite 1. Geokätköilyn ohjaajakoulutuspaketti

Tervetuloa kurssille!

Koulutuspäivän tavoitteet

Koulutuspäivän jälkeen osallistuja osaa:

- ✓ Suunnitella geokätköilytapaamisen ja sen sisällön
- ✓ Jokamiehenoikeudet
- ✓ Ottaa huomioon ryhmänohjauksen turvallisuuden
- ✓ Tiedottaa tapaamisista ja tapahtumista
- ✓ Luoda ja piilottaa geokätkön
- ✓ Luoda geokätköilytapahtuman

Tutustutaan muihin geokätköilyohjaajiin ja ideoidaan yhdessä geokätköilytoimintaa!

SUOMEN LATU

Päivän ohjelma

9.30	Esittelyt ja koulutuksen tavoitteet	13.00	Ohjauksen suunnittelu osa 2 <ul style="list-style-type: none"> • Jokamiehen oikeudet • Turvallisuussuunnitelma + riskianalyysi • Tiedottaminen
10.00	Lajiesittely <ul style="list-style-type: none"> • Suomen Latu • Geokätköily • Geokätköilyvarusteet 	10.30	Ohjauksen suunnittelu osa 1 <ul style="list-style-type: none"> • Reitin suunnittelu • Ohjelmistot • Muut tapaamiset ja työpajat
12.00	Lounastauko	15.00	Iltapäiväkahvit Kätkötyöpaja <ul style="list-style-type: none"> • Miitin pitäminen • Kätköjen rakentaminen • Piilottaminen ja julkaisu
		17.00	Koulutuspäivä päättyy

GEOKÄTKÖILYN OHJAAJAKOULUTUS

10.9.2022, Helsinki

Kouluttajina Anita Laulumaa-Selin ja Saku Selin

Nimimerkki: Team Taikamaa

Kerro lyhyesti:

- Nimi ja nimimerkki
- Paikkakunta ja oma latuyhdistys (jos kuulut sellaiseen)
- Kerro yksi itsellesi tärkeä muisto geokätköilyharrastuksestasi.

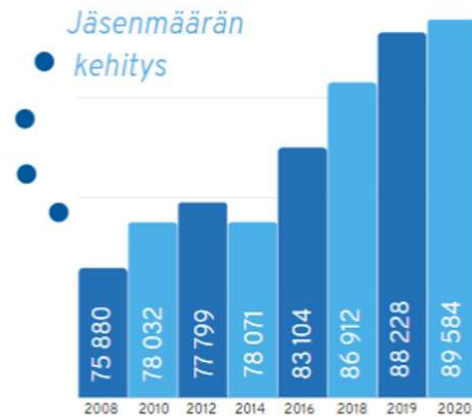
ULKOILE OSALLISTU VAIKUTA

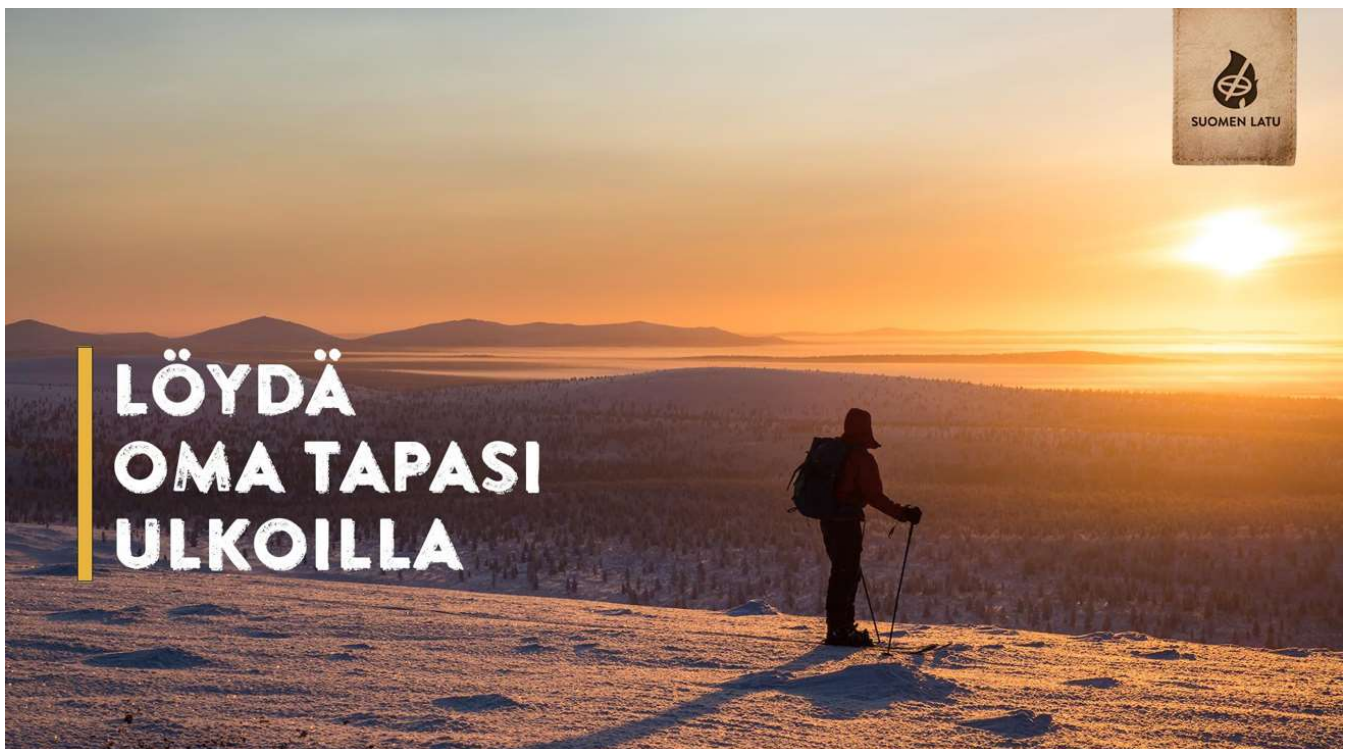
JA SAMALLA SUURIN...

- Visio: Kaikki löytävät mielekkään tavan ulkoilla ja nauttia luonnosta
- Edistämme kaikenikäisten ulkoilua ja liikunnallista elämäntapaa – kaikkina vuodenaikoina
- Yli 94 000 jäsentä 184 jäsenyhdistyksessä

Ulkoile | Osallistu | Vaikuta

LUONTOLIIKUNTAA, HIKEÄ JA HYVÄÄ OLOA

<p>PAINOPISTELAJIT</p> <p>Retkeily Hiihto</p>	<p>KEHITETTÄVÄT LAJIT JA SISÄLLÖT</p> <p>Melonta Hyvinvointia luonnosta -teema Sienestys</p>	<p>VAKIINTUNEET LAJIT</p> <p>Talviuinti Polkujuoksu Maastopyöräily</p>	<p>YHTEISTYÖSSÄ TOTEUTETTAVAT LAJIT</p> <p>Kävely ja sauvakävely Retkiluistelu Frisbeegolf Geokätköily</p>
--	---	---	---

- Lajitoiminnan jaottelu määrittää lajiin käytettävät resurssit
- Näiden lajien lisäksi yhdistyksissä harrastetaan myös mm. pyöräilyä, lumikenkäilyä ja lentopalloa
- Suomen Latu kouluttaa vuosittain yli 200 uutta aikuisliikunnan ohjaajaa eri lajeihin

Ulkoile | Osallistu | Vaikuta

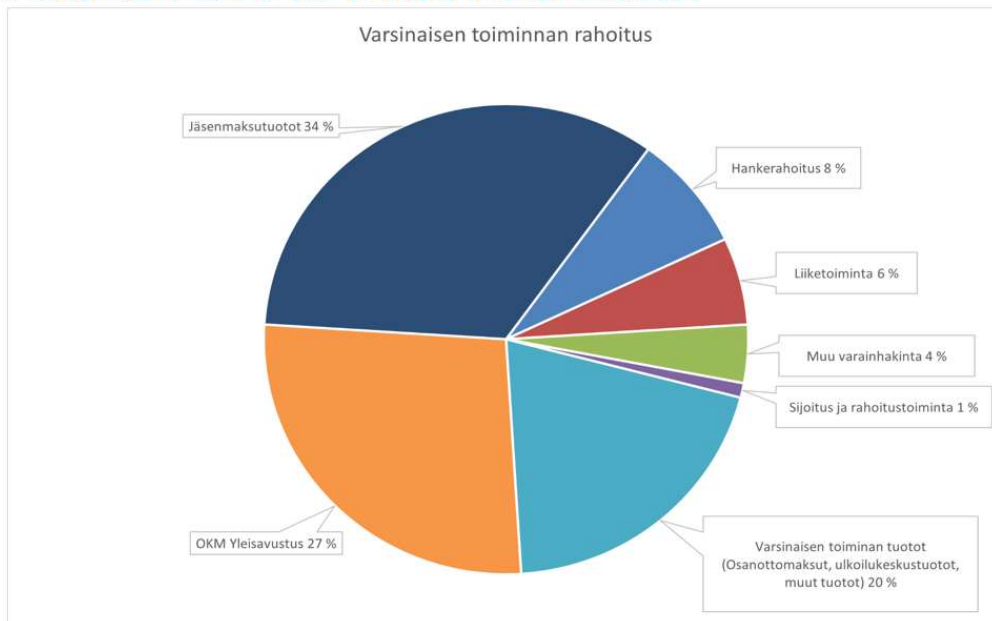
YHTEISTÄ AIKAA JA ELÄMYKSIÄ

- Lasten ja perheiden toiminnassa yhdistyvät liikunta, luonnossa toimiminen sekä yhdessäolo
- Välitämme terveitä elämänarvoja sekä myönteistä asennetta liikuntaa ja luontoa kohtaan
- Monipuolinen kattaus:
 - Metsämörri, Muumien ulkoilukoulut, Luonnossa kotonaan, Tunteet hukassa, perheliikuntahankkeet

Ulkoile | Osallistu | Vaikuta

JÄRJESTÖN RAHOITUS 2022

Ulkoile | Osallistu | Vaikuta

JÄSENEENÄ PÄÄSET MUKAAN, TUET TOIMINTAA JA SAAT ETUJA

- Suomen Ladun selkäranka muodostuu aktiivisesta jäsenistöstämme, jotka omalla vapaaehtoisella toiminnallaan edistävät suomalaisten ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia
- Jäsenyhdistyksemme tarjoavat väylän osallistua vapaaehtoistyöhön jokaiselle itselleen sopivalla tavalla
- Yhdistysten toiminnassa mukana yli 20 lajia ja osallistumiskertoja vuosittain lähes 400 000
- Runsaasti paikallisia ja valtakunnallisia etuja jäsenille:
suomenlatu.fi/jasenedut

Ulkoile | [Osallistu](#) | Vaikuta

ULKOILU KUULUU KAIKILLE

- Suomesta paras ulkoilumaa
 - vaikuttamme erilaisten ulkoiluapaikkojen olemassaoloon, käytettävyyteen ja saavutettavuuteen
- Säilytetään jokamiehen oikeudet elävinä – turvataan ne jälkipolville
- Muita teemoja:
 - luonnon virkistyskäytön edistäminen
 - Liikuntapaikkarakentamisen edistäminen

Ulkoile | Osallistu | **Vaikuta**

VAIKUTTAVAA VIESTINTÄÄ

- Latu&Polku, Suomen suurin harrastelehti
- Valtakunnalliset kampanjat
 - [Ulkona kuin lumiukko](#), 50 000 osallistui vuonna 2021
 - [Nuku yö ulkona](#), melkein 90 000 nukkui yönsä ulkona 28.8.2021

Ulkoile | Osallistu | **Vaikuta**

SUOMEN LATU

SUOMEN LATU KIILOPÄÄ

- ▶ Suomen Latu Kiilopää
 - Sijaitsee Urho Kekkosen kansallispuiston välittömässä läheisyydessä
 - Hotelli, hostelli ja ulkoilukeskus
 - Ravintola- ja kahvilapalvelut
 - Majoituskapasiteetti n. 200 hlö
 - Viikoittaisia ilmaisia opastettuja retkiä
 - kiilopaa.fi

SUOMEN LATU

JOKAINEN LÖYTÄÄ OMAN TAPANSA ULKOILLA

Lajiesittely: Geokätköily

- GPS-järjestelmän häirintäsignaalin poistaminen 1.5.2000 mahdollisti tarkan paikallistamisen siviileille.
- GPS-järjestelmä oli alun perin sotilaskäyttöön tarkoitettu.
- Maailman ensimmäinen geokätkö piilotettiin USA:ssa 3.5.2000. Ei enää toiminnassa.
- Euroopan ensimmäinen kätkö **GC43 Europe's First** sijaitsee Irlannissa. Julkaistu 3.6.2000. Edelleen haettavissa.
- Suomen ensimmäinen kätkö **GC72 Sun Gear** sijaitsee Keravalla. Julkaistu 30.9.2000. Edelleen haettavissa.

Geokätköilyvarusteet

Suosittelvat varusteet:

- Kynä (pakollinen 😊)
- GPS-laite tai puhelin
- Sään mukainen pukeutuminen
- Hyvät kengät
- Vaihtotavarat
- Otsalamppu/taskulamppu

Esimerkkejä lisävarusteista:

- Kumivene
- Tikkaat
- Teleskoopponki
- Magneetti
- Kiipeilyvarusteet
- Reppu/juoksureppu

Ohjauksen suunnittelu; osa 1

- Halutaanko johdonmukaista suunnittelua vai edetäänkö tapaamisilla fiiliksen mukaan?
- Pienelläkin suunnittelulla saadaan hyvä jatkumo tapaamisille.
- Suunnitelman lähtökohdat:
 - Tiedetäänkö etukäteen ryhmästä jotain? Kokemus, kuntotaso ja ikäjakauma.
 - Perusteiden opettaminen; geokätköily tutuksi (materiaalipaketin saa kouluttajilta)
 - Paikan valinta: puisto, metsä, ranta, kaupunkialue jne.
 - Kätköjen valinta: tradi, multi, Lab, trail-sarja jne..
 - Teemakokoukset: kätköjen tekeminen, mysteerien ratkominen, CITO jne..

Ohjauksen suunnittelu; osa1

Ohjaajan ABC

- [askelmerkkeja-ohjaamiseen-netti.pdf](#)

Ennen tapaamista:

- Tavoitteen määrittäminen
- Toiminnan suunnittelu
- Turvallisussuunnitelma
- Alueeseen ja reittiin tutustuminen
- Varusteiden huomioiminen (varaaminen, huolto, oikeat varusteet mukaan)

Tapaamisen/tapahtuman aikana:

- Selkeä aloitus
- Toiminnan ohjaaminen suunnitelman mukaan
- Ilmapiiirin luominen
- Turvallisuus
- Havainnointi ja palaute
- Selkeä lopetus

Tapaamispaikka:		Reitti:	
Tunnin teema:		Tavoite ryhmälle:	
Tavoite ohjaajalle:			
Aika	Tavoitteet	Sisältö = Mitä tehdään?	Työtapa = Miten tehdään?

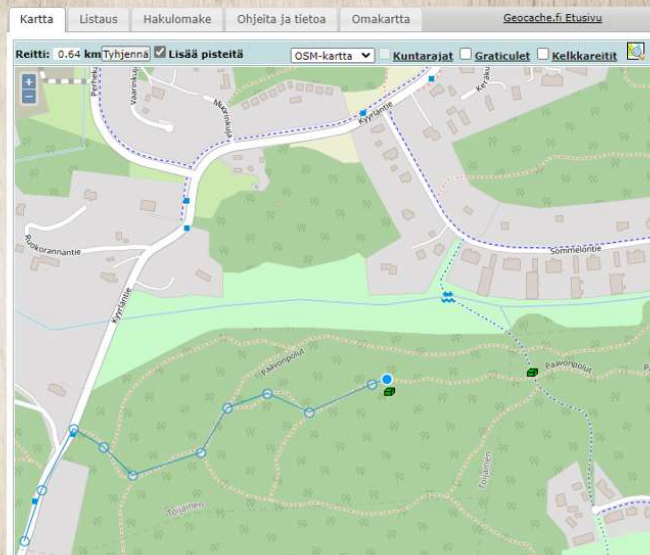
Ohjauksen jälkeen:

- Omat johtopäätökset ja pohdinnat
- Varusteiden huolto
- Palautekyselyt
- Jälkimarkkinointi (Facebook, Instagram..)

Ohjauksen suunnittelu; osa1

- Reitin suunnittelu Geocache.fi-sivuston avulla
- Muita karttasovelluksia ja ohjelmistoja:
 - [Trailmap - Löydä uusia polkuja](#)
 - [OpenStreetMap](#)
 - [Retkikartta – Metsähallitus](#)
 - [Komoot Discover | Routes and Must-Sees Where You Are](#)

Ohjauksen suunnittelu; osa 1

Ilmaiset mobiilisovellukset geokätköilyyn:

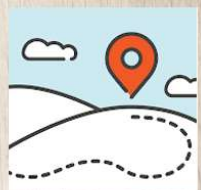
- Geocaching: saatavilla sekä Android ja iOS. Ei näytä kaikkia geokätköjä ellei ole premium-jäsen.
- C:geo: saatavilla vain Android-laitteille.
- Adventure Lab: sekä Android ja iOS.
 - [Adventure Lab® – Google Play -sovellukset](#)

Ohjauksen suunnittelu; osa 1

Ryhmätehtävä:

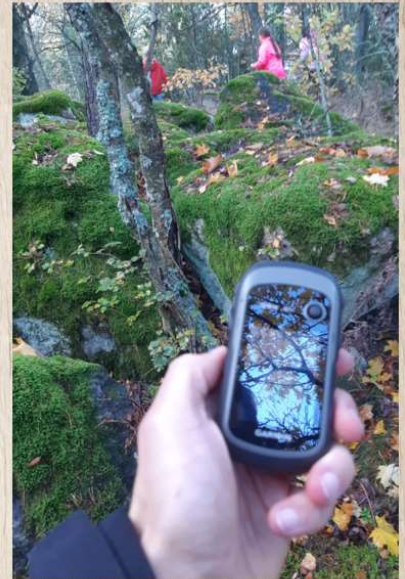
- 2-4 hengen ryhmät
- Valitaan itselle vieras tai vähemmän käytetty ohjelmisto. Tai sitten otetaan GPS-laite
- Ryhmän kesken suunnitellaan pienimuotoinen kätköilyreitti lähipuistoon
- Aikaa noin 30 minuuttia hakea kätköjä
- Tarkoitus on jakaa tietoa ryhmän kesken ja mahdollisesti oppia jotain uutta
- Ulkoilun jälkeen jokainen ryhmä kertoo vuorotellen havainnoistaan

Ohjauksen suunnittelu; osa 1

Muut tapaamiset ja työpajat

- Mitä ja minkälaista geokätköily voisi olla omassa latuyhdistyksessä?
- Mitä haluaisit kokeilla?
https://drive.google.com/file/d/1_HYcENC9yBFfo5uMy-LGsrWKfD8OVkXu/view?usp=sharing
- Mitä haluaisit ohjata sekä opettaa osallistujille?
 - Heräsikö edellisestä ryhmätehtävästä jotain ajatuksia?
- Päivän loppupuolella palaamme vielä tarkemmin miitin järjestämiseen

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Jokamiehenoikeudet

- Suomen maa-alasta jopa 96 % on käytettävissä jokamiehenoikeudella, muut alueet eivät ole käytettävissä tai ne ovat rajoitettuja esimerkiksi rakentamisen, luonnonsuojelun tai maanpuolustuksen vuoksi. (Tuunanen 2012, 13.)
- Jokamiehen oikeuksien käyttö kuuluu kaikille Suomessa asuville ja oleskeleville.

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Jokamiehenoikeudet

Jokamiehenoikeudella saa:

- liikkua kävellen, hiihtäen, ratsastaen tai pyöräillä luonnossa pois lukien pihamaat ja pellot
- oleskella ja leirytyä tilapäisesti luonnossa
- kerätä ja poimia marjoja, kasveja ja sieniä
- onkia ja pilkkiä
- liikkua veneellä sekä uida ja peseytyä vesistöissä
- kulkea talvisin jäällä. (Suomen Latu s.a.)

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Jokamiehenoikeudet

Jokamiehenoikeudelle ei saa:

- roskata luontoa
- häiritä kotirauhaa liikkumalla tai leirytyällä pihapiirissä
- ajaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa
- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille, luonnolle tai ympäristölle
- kaataa tai vahingoittaa puita
- kerätä sammalta, jäkälää, maa-ainesta tai puuta
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia (Suomen Latu s.a.)

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Jokamiehenoikeudet

- Geokätköjä voi etsiä ja piilottaa kaikkialla missä saa muutenkin liikkua jokamiehenoikeudella. Koska piilotettavat kohteet ovat pieniä, ei kätköjä voida pitää jätelain tarkoittamana roskaamisena.
- Maanomistajan ei tarvitse ottaa kätköjä huomioon toiminnassaan, eikä hänen tarvitse vastata millään tavalla kätkölle koituvasta vahingosta esimerkiksi metsätöiden yhteydessä
- Jos kätkön etsimisestä voi aiheutua haittaa tai häiriötä maanomistajalle olisi hyvä sopia maanomistajan kanssa kätkön tekemisestä ja tarvittaessa poistaa kätkö, jos se aiheuttaa maaston kulumista (Tuunanen 2012, 81.)

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Geokätköilijän etiketti

- En aseta itseäni tai muita vaaraan.
- Noudatan lakeja sekä alueita koskevia määräyksiä.
- Kunnioitan yksityisalueita ja hankin luvan tarvittaessa.
- Vältän häiriön ja yleisen huolestumisen aiheuttamista.
- Pysin minimoimaan omat ja muiden vaikutukset luontoon.
- Otan toiset huomioon.
- Suojelen geokätköjen koskemattomuutta (Geokätköt.fi s.a.)

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Pieni testi geokätköilyyn liittyvistä asioista

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Turvallisuus ryhmäohjauksessa

Muista ohjaajan ABC: [askelmerkkeja-ohjaamiseen-netti.pdf](#)

- Kaikki Suomen Ladun jäsenyhdistysten toimintaan osallistuvat ovat vakuutettuja OP-Pohjolan tapaturmavakuutuksella. Vakuutus kattaa jäsenet ja ei-jäsenet.
- Vakuutus toimii turvana osallistujille, ohjaajille ja jäsenyhdistyksille.
- Vakuutus lisää toiminnan vastuullisuutta ja sitä kautta houkuttelevuutta.

Kuuden kohdan lista turvallisuuteen:

1. Tutustu alueeseen/reittiin etukäteen
2. Huomioi suunnittelussa toiminta, ympäristö ja osallistujien taidot sekä omat taidot ohjaajana
3. Pohdi mahdolliset riskit etukäteen ja mieti miten ne estetään (riskikartoitus)
4. Tee turvallisuussuunnitelma
5. Kanna mukana aina EA-pakkausta. Ohjaajille suositellaan EA1-koulutusta
6. Muuta suunnitelmaa tarpeen vaatiessa

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Turvallisuus ryhmäohjauksessa

Geokätköilyyn liittyy useita riskitekijöitä:

- Olosuhteiden muuttuminen kuten esim. sade tekee varsinkin kalliopinnoista liukkaat.
- Epätasainen alusta lisää kaatumisriskiä
- Helle tai pitkään auringossa oleskelu voi altistaa auringonpistokselle ja nestehukalle.

Ohjaajan olisi hyvä tiedottaa jotain tapaamisen sisällöstä etukäteen:

- Esimerkiksi mitä?
- kesto, paikka, jotain tietoa reitistä, vaikeus jne.
- Tiedetäänkö jotain osallistujien terveydentilasta? → ohjaajan on tätä hyvä kysyä jos on kyseessä pidempi tai haastavampi ohjauksetta.

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Turvallisuus ryhmäohjauksessa

- Tee turvallisuussuunnitelma ja riskikartoitus (ohjaajamateriaalit)

Riskikartoitus

Toimipaikka:	Kohde: geokätköilykurssi	Laatija:	Päiväys:
Tehtävä	Riski tai ongelma	Riskin todennäköisyys	Seuraukset
Teoriaosuus geokätköilystä	Osallistajat ovat eri kuntoisia ja tiedoiltaan erilaisia Ilmanvaihto huono Nestehukka	harvinainen	Stressi, päänsärky ja jopa sydänkohtaus, aivoinfarkti päänsärky, pyörtyminen heikotus, pyörtyminen
Kokoontuminen ulos, välineiden jako ja ohjeistus	Liikkuminen GPS:n kanssa → kompastumisia, törmäyksiä, liikenteen huomioiminen heikenty	harvinainen	Haavat, mustelmat, venähdykset, nyrjähdykset, jopa vakavammat törmäysvammat
Geokätköilyn maasto- osuus: geokätköjen etsintä	Eksyminen Kaatuminen epätasaisella alustalla. Putoaminen kiipeillä. Väsyminen / liian pitkä matka Auringonpistos Nestehukka	harvinainen keskiverto harvinainen harvinainen harvinainen	Hätäntyminen Lihis venähtää tai kramppaa, nilkka nyrjähtää. Luunmurtumat, lannevammat uupuminen pyörtyminen nestehukka
			Toimenpide-ehdotukset
			Kurssin vaativuus ilmoitetaan etukäteen tarkasti. Ilmanvaihto päälle, ovet ja ikkunat auki Juomavettä koulutustilassa. Teoriaosassa huomautetaan liikenneturvallisuudesta. Kouluttaja kertoo jo sisällä ohjeet ja varoittaa mahdollisesta liikenteestä alueella. Tallennetaan lähtöpaikka GPS-laitteeseen (kätkö tai reittipiste) Ennako-ohjeissa ulkoiluun sopivat välineet Ei kiipeilykätöjä kursseille ja huomautus tästä teoriaosassa. reitit pituus osallistujien mukaan Ulkoiluun sopivat välineet Kuumalla säällä muistutus veden juomisesta

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Turvallisuus ryhmäohjauksessa

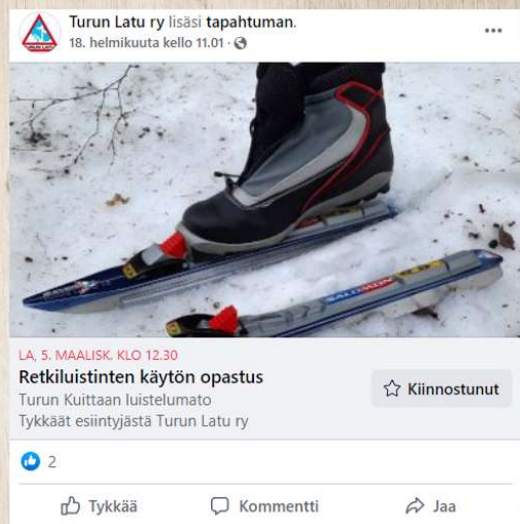
- Mukana on aina hyvä olla EA-varustus
- Ohjaajalla saisi olla mukana hieman ylimääräistä vettä ja jotain (sokeripitoista) syötävää
- Lataa itsellesi 112-sovellus ja suosittele sovelluksen lataamista myös muille osallistujille
 - [Näin käytät 112 Suomi -mobiilisovellusta – YouTube](#)
- EA1-koulutusta suositellaan kaikille Suomen Ladun ohjaajille

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Tiedottaminen

- Valitse paikkakunnallesi parhaiten sopivat tavat tiedottaa:
 - Latuyhdistyksen verkkosivut
 - Facebook-ryhmä(t)
 - Instagram
 - Paikallislehden menovinkit
 - Tiedotteita ilmoitustauluille

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Miitin järjestäminen: Case CITO

[Cache in Trash Out Geocaching Events - YouTube](#)

1. Sopivan paikan löytäminen: Esim. kätköillessä voi tulla hyviä CITO-paikkoja vastaan
2. Roskien pois kusaaminen: Saadaanko kunta tai kaupunki avuksi tähän vai kuljetetaanko roskat pois itse?
3. Kuvauksen laatiminen kun paikka ja roskien kuljetus on ratkaistu
4. Julkaiseminen: [Geocaching.com > Piilota geokätkö](#)
5. Valmistautuminen itse tapahtumaan ja organisoinnin miettiminen.
 - Siivousalueesta kartta
 - Kokoonumispaikka: ohjeiden antaminen, mahdollisten työvälineiden antaminen (hanskat, säkit jne.)
 - Parkkipaikka
 - Turvallisuussuunnitelma ja EA-pakkaus
 - Miittikirja
 - Kuvat ennen ja jälkeen

[Miten järjestän CITO:n? - 61° 23' Tampere \(6123 tampere.com\)](#)

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Geokätköjen tekeminen ja piilottaminen

- [Hidina a Geocache - YouTube](#)

”Perussäännöt” kätköjen tekemiseen ja piilottamiseen:

- Kuka tahansa geokätköilijä voi tehdä uuden kätkön. Mutta ensimmäinen kannattaa tehdä vasta kun on kerryttänyt jonkin verran kokemusta geokätköilystä.

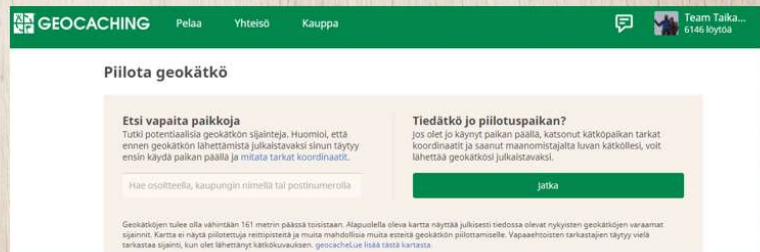
- Minimietäisyys toisiin kätköihin 161 m (saturaatiotarkastus)

- Muista jokamiehen oikeudet

- Lasipurkki on huono kätköpurkki

- Kätkökuvaus ja muut kätköön liittyvät asiat tehdään geocaching.com-sivustolla

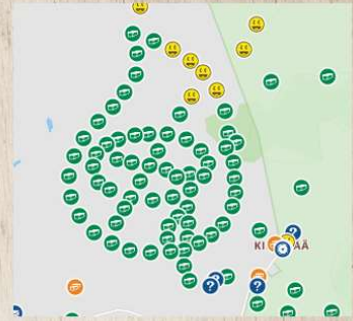
- Uusi kätkö käy läpi hyväksyntäprosessin ennen kuin julkaistaan

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Geokätköjen tekeminen ja piilottaminen

- [Kätkökuvauksen teko - Geokätköt.fi \(xn-geoktk-8wa8n.fi\)](https://www.geokatkot.fi/xn-geoktk-8wa8n.fi)
- [Geokätkön julkaiseminen - Geokätköt.fi \(xn-geoktk-8wa8n.fi\)](https://www.geokatkot.fi/xn-geoktk-8wa8n.fi)
- [kätköpurkin tekeminen Archives - 61° 23° Tampere \(6123tampere.com\)](https://6123tampere.com)
- www.kivenalla.fi - Geokätköilyn erikoiskauppa
- Northern Lights Geotour:
 - 12 geokätkön sarja Saariselän ja Kiilopään maisemissa
 - [Northern Lights GeoTour - Suomen Latu](#)
- Kiilopää logotrail
 - 76 geokätköä
 - Reitin pituus yli 20 km
 - Osittain paljon korkeuseroja ja haastavaa maastoa
 - Kätköt talvilöydettäviä

Ohjauksen suunnittelu; osa 2

Kätkötyöpaja

- Suunnittele ja tee uusi geokätkö kotipaikkakunnallesi esim. latumajan lähelle.
 - Tradikätkö, muutaman pisteen multi, mysteeri jne..
 - Suunnitteluun aikaa 20-30 min.
 - Itse kätkön piilottaminen ja kätkökuvauksen teko jää kotitehtäväksi.
- Laita kätkön nimi sähköpostilla kouluttajille kun kätkö on julkaistu
→ todistus koulutuksesta

GEONAUTIT RY

YHTEYSTIEDOT

- 050 341 6003
- info@geonautit.fi
- <https://www.geonautit.fi>

Liite 2. Geokätköilyn perusteet -materiaalipaketti ohjaajille

Mitä geokätköily on?

- Maailmanlaajuinen harrastus, jossa käytetään apuna satelliittipaikannusta.
- Harrastamisen aloittamiseen tarvitaan vain älypuhelin. Toinen vaihtoehto on GPS-laite.
- Geokätköilyä on monipuolinen harrastus, jota voi harrastaa kaikki. Tarvitaan vain nimimerkki, joka luodaan [geocaching.com](https://www.geocaching.com)-sivustolla.

Mistä geokätköjä löytyy?

- Geokätköjä löytyy kaikkialta kuten kaupungeista, metsistä, puistoista, saarista, rannoilta jne.
- Geokätköjä voi etsiä kävellen, juosten, pyöräillen, kiipeillen, uiden, soutaen jne. riippuen siitä minkälaista geokätköä ollaan etsimässä ja missä kyseinen geokätkö sijaitsee.

Geokätköilyn lukuja

- Suomessa yli 74 000 kätköä.
- Maailmanlaajuisesti yli 3,3 miljoonaa kätköä.
- Maailmalla harrastajamäärä on yli kuusi miljoonaa.
- Suomessa on reilu 200 000 nimimerkkiä.

Geokätköilyn historiaa

- GPS-järjestelmän häirintäsignaalin poistaminen 1.5.2000 mahdollisti tarkan paikallistamisen siviileille.
- GPS-järjestelmä oli alun perin sotilaskäyttöön tarkoitettu. Järjestelmä on USA:n puolustusministeriön ylläpitämä ja osa järjestelmän toiminnallisuudesta on rajattu vain sotilaskäyttöön.
- Maailman ensimmäinen geokätkö piilotettiin USA:ssa 3.5.2000. Ei enää toiminnassa.
- Euroopan ensimmäinen kätkö **GC43 Europe's First** sijaitsee Irlannissa. Julkaistu 3.6.2000. Edelleen haettavissa.
- Suomen ensimmäinen kätkö **GC72 Sun Gear** sijaitsee Keravalla. Julkaistu 30.9.2000. Edelleen haettavissa.

Koordinaatit

- Geokätköt löytyvät koordinaattien avulla ja geokätköilyssä käytetään yleisesti WGS84-järjestelmää (World Geodetic System 1984).
- Koko maailma on jaettu pituus- ja leveyspiireihin, jonka mukaan koordinaatit muodostetaan. Koordinaatit ilmoitetaan leveys- ja pituusasteina.
- Pituusaste = Englannin Greenwichin kautta kulkeva pohjois-eteläsuuntainen viiva (0-meridiaani).
- Leveysaste = Etäisyys päiväntasaajasta
- Educarium: N60° 27.506' E022° 17.143'

Kätkötyypit

Purkilliset kätköt

- **Peruskätkö/Tradikätkö (Traditional cache):** Perinteinen geokätkö, eli tradikätkö, on kaikkein yksinkertaisin ja suosituin kätkötyyppi.
- **Multikätkö (Multicache):** Multikätkö koostuu useammasta etapista. Jokaiselta etapilta löytyy vihje tai tieto jolla pääset seuraavalle etapille ja lopulta itse kätkölle.
- **Mysteeri (Unknown/Mystery cache):** Mysteeri voi olla melkein mitä tahansa, mikä ei muihin kategorioihin sovi. Mysteerikätkössä kätköruusikon koordinaatit voi saada esimerkiksi ratkaisemalla jonkin arvoituksen, salakirjoituksen tai palapelin.
- **Geolodju (Letterboxing hybrid):** Geolodju on partiolaisten lodjun ja geokätkön yhdistelmä. Geolodjuissa on yleensä koordinaattien lisäksi vinkkeihin perustuva tapa etsiä kätkö. Geolodjussa on aina leimasin, jolla partiolaiset todistavat löytönsä.
- **Wherigo-kätkö (Wherigo cache):** Wherigo-kätköihin kuuluu yhteensopivassa laitteessa pelattava pelitiedosto. Wherigo-pelit voivat hyödyntää laitteen paikkatietoja seikkailun rakentamisessa. Pelin läpi päästyään saat varsinaisen kätköpurkin sijainnin selville. (Esim. WhereYouGo-sovellus).

Kätkötyypit

Purkittomat kätköt

- **Geokohde (Earth cache):** Geokohteet ovat opettavaisia virtuaalikätköjä. Geokohteessa ei ole kätköpurkkia, vaan yleensä jokin mielenkiintoinen geologinen kohde josta täytyy selvittää vastaus kätkön omistajan kysymyksiin.
- **Webbikamerakätkö (Webcam cache):** Webbikamerakätkön ideana on löytää koordinaateista webbikamera ja tallentaa kameran ottama kuva itsestä. Vanha kätkötyyppi eli vanhat kätköt säilyvät, mutta uusia ei saa tehdä.
- **Virtuaalikätkö (Virtual cache):** Virtuaalikätkössä ei ole kätköpurkkia vaan paikalla käynti todistetaan valokuvalla tai lähettämällä kätkön omistajalle vastaus kysymykseen, jonka ratkaisun saa selville käymällä kätköpaikalla.
- **Adventure Lab:** Pitää ladata Adventure Lab-ohjelmisto ensin. Kätköilijä siirtyy fyysisesti tiettyyn sijaintiin ja vastaa ohjelman esittämään kysymykseen.

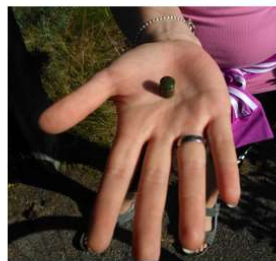
Kätkön tiedot

- Kätkökuvauksessa on kaikki geokätköstä ilmoitetut tiedot.
- Tärkeimpiä tietoja ovat kätkön nimi, tyyppi, koko, vaikeus- ja maastoluokitus sekä sijainti.
- Lisäksi kätkössä voi olla vihje esim. kiven takana.
- Vaikeusluokitus (D-arvo) 1-5: Esim. yksi tähti on yleensä helposti löytyvä peruskätkö ja viiden tähden vaikeus voi tarkoittaa erittäin vaikeaa mysteerikätköä.
- Maastoluokitus (T-arvo) 1-5: esim. T1 on pyörätuolilla saavutettavissa ja T5 luokituksessa tarvitaan jonkinlaiset välineet (kiipeilyvälineet, vene, yms.).

Kätkön koko

- Micro (micro): Alle 1 dl.
- Pieni (small): 1-9 dl.
- Keskikokoinen (medium/regular): 1-19 l.
- Suuri (large): 20 l tai enemmän.
- Muu (other): erikoisempi purkkiratkaisu

Kätkön sisältö

- Yleensä kätkötiedote: Tämä ei ole roska..
- Lokikirja
- Kynä
- Vaihtotavarat
- Matkalaiset (Travel Bug) ja Geokolikot

Ilmaiset mobiilisovellukset kätköilyyn

- Geocaching: saatavilla sekä Android ja iOS. Ei näytä kaikkia geokätköjä ellei ole premium-jäsen.
- C:geo: saatavilla vain Android-laitteille.

Geokätkön tekeminen

- Kuka tahansa geokätköilijä voi tehdä uuden kätkön, mutta kannattaa tehdä ensimmäinen vasta kun on jonkin verran kokemusta kätköilystä.
- Minimietäisyys toisiin kätköihin 161 m.
- Muista jokamiehen oikeudet
- Kätkökuvaus ja muut kätköön liittyvät asiat tehdään geocaching.com-sivustolla.
- Uusi kätkö käy läpi hyväksyntäprosessin ennen kuin julkaistaan.

Geokätköilyn pelisäännöt

- Otan huomioon jokamiehen oikeudet ja -velvollisuudet.
- Noudatan roskattoman retkeilyn periaatteita ja jätän mahdollisimman vähän jälkiä luontoon ja ympäristöön kätköjä etsiessäni ja niitä tehdessäni
- Kunnioitan maanomistajien ja asukkaiden oikeuksia ja pyydän luvan aina tarvittaessa.
- Huolehdin siitä, että geokätköt pysyvät tallessa eli piilotan kätkön samalle paikalle ja samalla tavalla kuin se oli löytäessäni.
- Jos kätkö on kärsinyt tai vaikuttaa kadonneelta, teen siitä ilmoituksen kätkön omistajalle.

Geokätköilijän sanastoa

- Jästi = henkilö, joka ei harrasta geokätköilyä, ja jolle ei saa paljastaa kätkön sijaintia.
- Pöljänpolku = ryteikkö, jossa ei polkua
- Premium = maksullinen jäsenyys, jolla saa lisää kätköjä ja muuta sisältöä
- Miitti = Geokätköilijöiden kokoontuminen.
- CITO(cache-in, trash-out) = Siivoustapahtuma
- Mega = Iso geokätköilytapahtuma, 500-4999 osallistujaa
- Giga = 5000+ osallistujaa

Olennaisia sivustoja kätköilyyn

- [Geocaching.com](https://www.geocaching.com) ja [Geocache.fi](https://www.geocache.fi) sivustoilta voi tutustua kätköihin tarkemmin.
- Geokätköilijän työkalupakki: [Geocachingtoolbox.com](https://www.geocachingtoolbox.com)
- Geokätköily sivusto, jossa vinkkejä, oppaita ja blogeja: [Geokätköt.fi](https://www.geokatkot.fi) ja [6123 tampere.com](https://www.6123 tampere.com)

Geonautit RY

- Geonautit on Suomen Ladun valtakunnallinen jäsenyhdistys.
- Tavoite on edistää geokätköilyä Suomessa.
- Geonautit järjestää geokätköilytapahtumia, kursseja, ja auttaa muita yhdistyksiä jne.

Lähteitä

- <https://geocache.fi/>
- <https://www.geocaching.com/>
- <https://www.geonautit.fi/>
- https://campuscache.fi/?page_id=192&lang=fi
- <https://xn--geoktk-8wa8n.fi/>
- <https://www.suomenlatu.fi>
- <https://www.maanmittauslaitos.fi/tutkimus/teematietoa/satelliittipaikannus>
- <https://www.kivenalla.fi/>
- <https://www.luontoon.fi/geokatkoily>

Liite 3. Turvallisuussuunnitelma

TURVALLISUUSSUUNNITELMA ESIMERKKI-GEOKÄTKÖILYTAPAAMINEN

Tapahtuma: Geokätköilytapaaminen X
Järjestäjä: Järjestävä yhdistys ry.
Asiakas: Tapahtuman osallistujat
Ajankohta: Tiistai xx.x.201x klo yy:yy
Tapahtumapaikka: Tapahtuman järjestämisalue
Lähtö- ja paluupaikka: Kokoontumispaikka – ja sen osoite
Vastuuohjaaja: Tapahtuman vastuuohjaajan nimi puh. 050 xxxxxxx
Apuohjaaja(t): Tapahtuman apuohjaajan nimi puh. 040 yyyyyyy
 Erityishuomioita ryhmästä tai suorituspaikasta: xxxxxxxxxxxx
Ohjaajan pakolliset varusteet: EA- laukku, juotavaa, (kartta), puhelin, 112-sovellus asennettuna puheli-
 meen. Varustetaso tarkistetaan aina ennen tapahtuman alkua.

Tapahtuman reitti ja aikataulu:

Tapahtumassa kokoonnutaan ensiksi **kokoontumispaikalla XX**.
 Tapahtuma aloitetaan *teoriaosuudella, jossa geokätköilyn perusasiat kerrotaan osallistujille*. Teoriaosuus pi-
 tää sisällään informaatiota lajista, välineistä sekä turvallisuusasioista. Teoriaosuuden jälkeen valmistaudutaan
 tapahtuman geokätköilyosuudelle. Osuudella kierretään suunnitelman mukainen reitti lähialueen maastossa.
Reitti kulkee ”lähtöpaikalta tämän ja tämän kautta takaisin lähtöpaikalle”. Vastuuohjaajan laatima reittisuun-
 nitelma on ilmoitettu tapahtuman järjestäjälle sekä kaikille osallistuville apuohjaajille.

Pelastautumissuunnitelma:

Tapaturman tai onnettomuuden sattuessa hälytysajoneuvot ohjataan tapahtumapaikan parkkipaikalle tai
 mahdollisesti suoraan maastoon, mikäli mahdollista. Osoite on **Tapahtumapaikantie 5, 00620 Tapahtuma-
 paikka**. Mikäli onnettomuus tapahtuu jossain muualla, on ohjaajien pystyttävä kuvailemaan kartan perus-
 teella sijaintinsa.

Riskikartoitus:

Suurimpina riskeinä on kaatuminen ja ruhjevammat, joihin ensiapuina on haavanpuhdistus ja paikkaus. Laa-
 jempi riskikartoitus on liitteenä.

Riskien hallinta:

Yhden ohjaajan vastuulla on enintään 25 osallistujaa. Kun määrä ylittyy, kurssilla on aina toinen ohjaaja, jonka
 tiedot kirjataan erikseen tähän lomakkeeseen. Mikäli keliolosuhteet (esim. erittäin kova tuuli tai vesisade)
 aiheuttavat riskin, tapahtuma perutaan. Tästä tekee päätöksen vastuuohjaaja. Vastuuohjaajan pätevyys toi-
 mimaan tehtävässään on *geokätköilyn ohjaajakoulutus, omakohtainen harrastuskokemus ja ensiapuvalmius*.

Onnettomuuden sattuessa: Toimitaan tapahtumien edellyttämällä tavalla:

1. Estä lisäonnettomuudet.
2. Soitto 112 tarvittaessa, ja selvitä mitä tapahtunut ja missä.
3. Kerro mikä on potilaan tilanne.
4. Välitön ensiapu ja muut tarvittavat toimenpiteet (potilaan siirtäminen pelastusajoneuvon saavutetta-
 viin, potilaan peittäminen jne).
5. Kun tilanne ohi, välitön ilmoitus tapahtuman järjestäjälle ja tarvittaessa poliisille.

Yleinen hätänumero: 112

Myrkytystietokeskus: 09- 471 977

Suunnitelma jakelu:

Tapahtuman Järjestäjä, Vastuuohjaaja, muut ohjaajat

GEOKÄTKÖILYTAPAAMISEN RISKIKARTOITUS

todennäköisyys= harvinainen, keskiverto, todennäköinen

tehtävä	vaara	todennäköisyys	mahd. seuraukset	toimenpiteet
Siirtyminen ta- pahtuman pai- kalle ja sieltä pois	Auto-onnettomuus, eksyminen, kaatu- minen, törmäys	harvinainen	loukkaantuminen, kuolema	1. ajo-ohjeet 2. yhteystiedot (järjestäjä/vastuuohjaaja) mukana 3. riittävä lepo/loppuverryttely ennen ko- timatkaa (ei väsyneenä rattiin)

Teoria	väsytminen, hapenpuute, törmäminen toisiin,	harvinainen	pyörtyminen, tajuttomuus, mustelmat, ruhjeet	<ol style="list-style-type: none"> 1. huolehditaan etukäteen teoriaosuuden paikan tuulettamisesta ja että se on riittävän suuri osallistujamäärälle – ei ongelma ulkona 2. ohjataan kurssille tulijat oikeille paikoille – kyltit ja ennakkoinfo 3. kerrotaan mitä ja milloin tapahtuu 4. tapahtuman aikataulu on ennakkoon tiedossa
Käytännön geokätköilylenkki/-kierros	kompastuminen, liukastuminen, kaatuminen, uupuminen, väsymys, nestehukka, rakot, hiertymät	todennäköinen keskiverto	ruhjeet, haavat, nilkan nyrjähdys, polvi sijoiltaan, murtumat, venähdykset, lihaskrampit, sydän oireet, sairaskohtaus (diabetes/epilepsia)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ohjeet osallistujille etukäteen vaateuksesta ja kengistä 2. Kerrotaan etukäteen polkujuoksun haasteista ja turvallisuusaspekteista 3. reitin toteutus ryhmän kunnan ja taitotason mukaan, 4. alkulämmittely ja loppuverryttely, 5. reitin valintaan muutoksia matkalla, mikäli asiakkaiden kunto tai sää vaatii, 6. kunnan mukainen vauhti, 7. taukojen pito, muistutetaan asiakkaita juomaan janon sattuessa, 8. kehoitetaan pitämään turvaväli edellä kulkevaan. Katsotaan reitillä eteenpäin-ei suoraan jalkoihin
Erilaiset harjoitteet: kiipeily, esteen ylitykset, viemärit	liukastuminen, kompastuminen, kaatuminen, polvikivut, tippuminen	keskiverto	ruhjeet, haavat, nilkan nyrjähdys, polvi sijoiltaan, murtumat, venähdykset, lihaskrampit, sydän oireet, sairaskohtaus (diabetes/epilepsia)	<ol style="list-style-type: none"> 1. etukäteisohjeissa kerrotaan harjoitteista 2. toteutetaan harjoitteet rauhallisesti kii-rehtimättä – osallistujien taitotason mukaan 3. Ensin ohjeistus, sitten esimerkiksi, lopuksi käytännön harjoite. 4. mietitään väsymysaste eli pahinta ylämäkeä ei mennä viimeisenä
Ampiaiset / käärmeet Siitepöly	pistos, purema astmakohtaus	harvinainen	anafylaktinen sokki, allergiset reaktiot, kutina, turvotus, hengen ahdistus	Vältetään ampiaispesien läheisyyttä ja paikkoja, jossa tiedetään käärmeiden olevan. Varmistetaan allergiat tai sairaudet tms. ennakkoon.
Sää ja säänmuutokset Eksyminen	ryhmän hajoaminen, eksyminen, auringon polttamat, nestehukka	harvinainen	pelästyminen, vaarallisiin maastoihin joutuminen, nestehukka	<ol style="list-style-type: none"> 1. seurataan säätiedotuksia edellisenä päivänä ja samana aamuna 2. ohjaajalla aina mukana kartta, kompassi ja puhelin 3. vaihdetaan reittiä sään mukaan, mikäli mahdollista 4. Vältetään liukasta tai arvaamatonta maastoa
Kuumuus/kylmyys/pukeutuminen	uupuminen, tajunnanmenetys, muun ryhmän vaarantaminen, viivästys,	keskiverto	lihaskrampit, uupuminen, tajunnan menetys, sokeritautikohtaus, energiavajaus, lämpöuupumus, nestevajaus	<ol style="list-style-type: none"> 1. etukäteisohjeet asiakkaalle pukeutumisesta 2. silmäilläään asiakkaiden vaateetusta lähtiessä 3. kehoitetaan avaamaan vetoketjuja, jos lämmin tai silloin kun liikkeessä 4. tauoilla muistutetaan juomisesta 5. muistutetaan tuulen vaikutuksesta kylmyyteen, laitetaan huput päähän
Ohjaajan toiminta	Ohjaajan sairaskohtaus/ loukkaantuminen, asiakkaan suuttuttaminen	harvinainen	ryhmä jää yksin, osallistuja valittaa ja kylvää huonoa maistaa eteenpäin	<ol style="list-style-type: none"> 1. ohjaaja kertoo millainen reitti ja näyttää tarvittaessa ryhmäläisille kartalta 2. ohjaaja huolehtii omasta vaateuksestaan ja juomahuollosta,

				<p>3. ohjaaja ei lähde tapahtumaan sairaana, eikä alkoholin vaikutuksen alaisena</p> <p>4. Tapahtuma koetaan tärkeäksi ja siitä kerätään palautetta</p>
--	--	--	--	---

Viitteet: Kuluttajansuojalaki, Tuotevastuulaki, Tuoteturvallisuuslaki, Vahingonkorvauslaki, Pelastuslaki

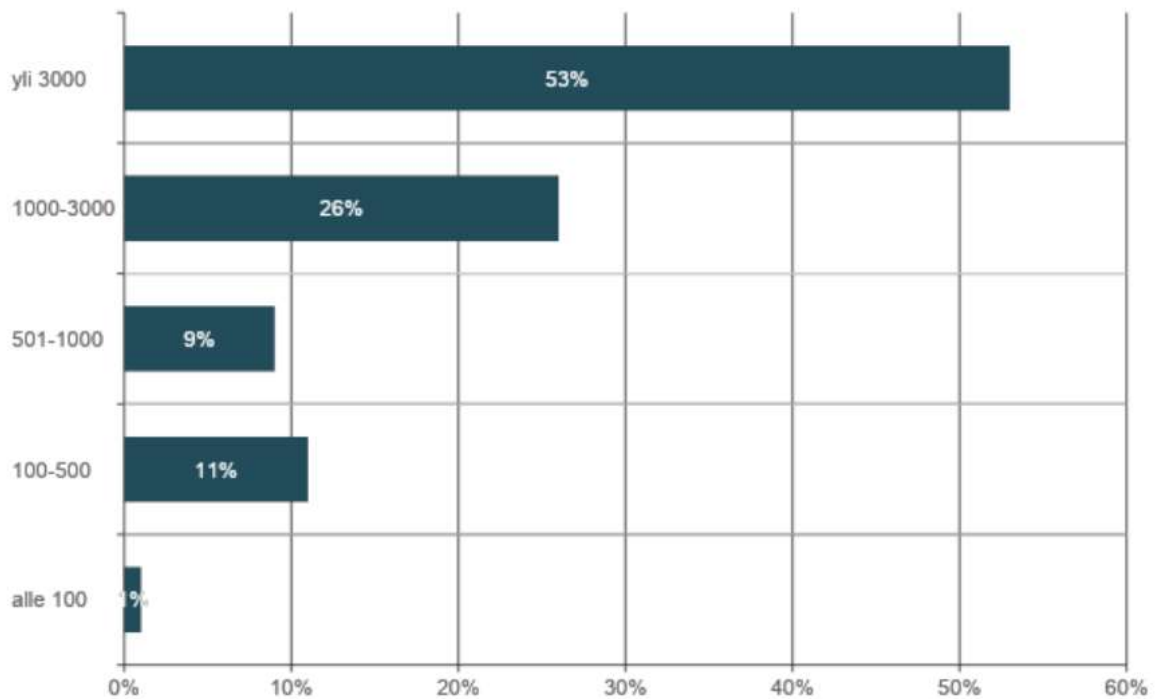
Turvallisuussuunnitelman laatija ja pvm:

Liite: Geokätköilytapaamisen reittisuunnitelma

Liite 4. Suomen Ladun kysely geokätköilystä

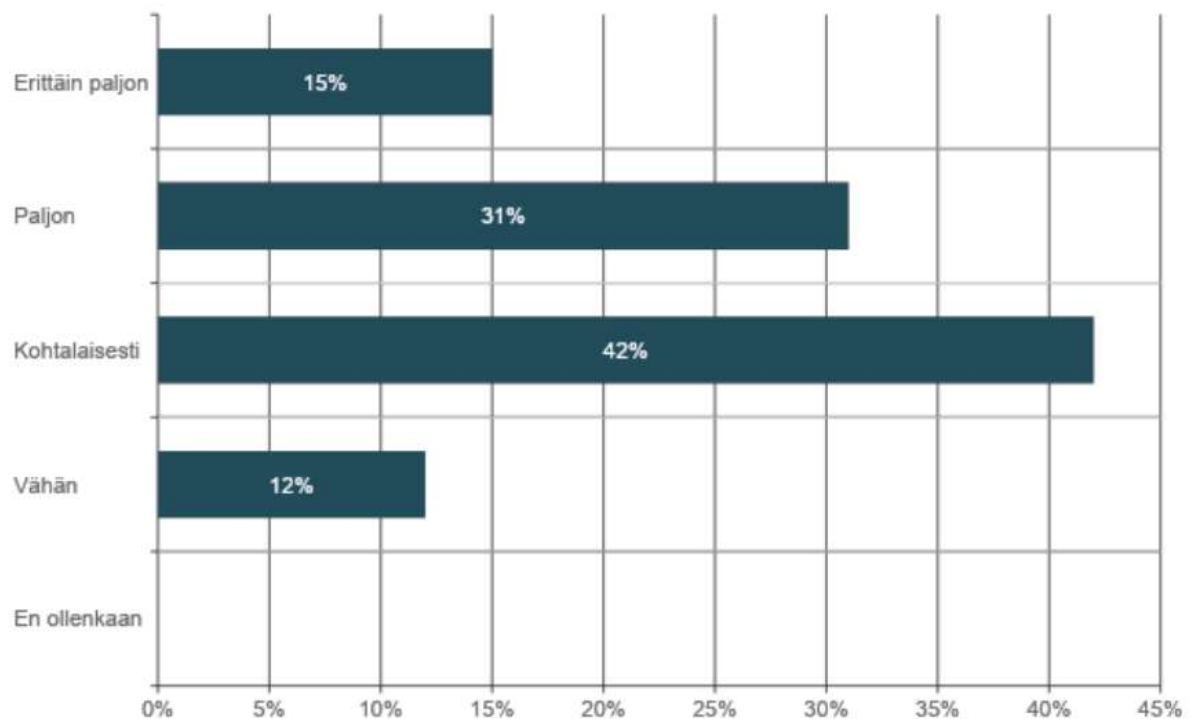
1. Olen löytänyt kätkejä

Vastaajien määrä: 280

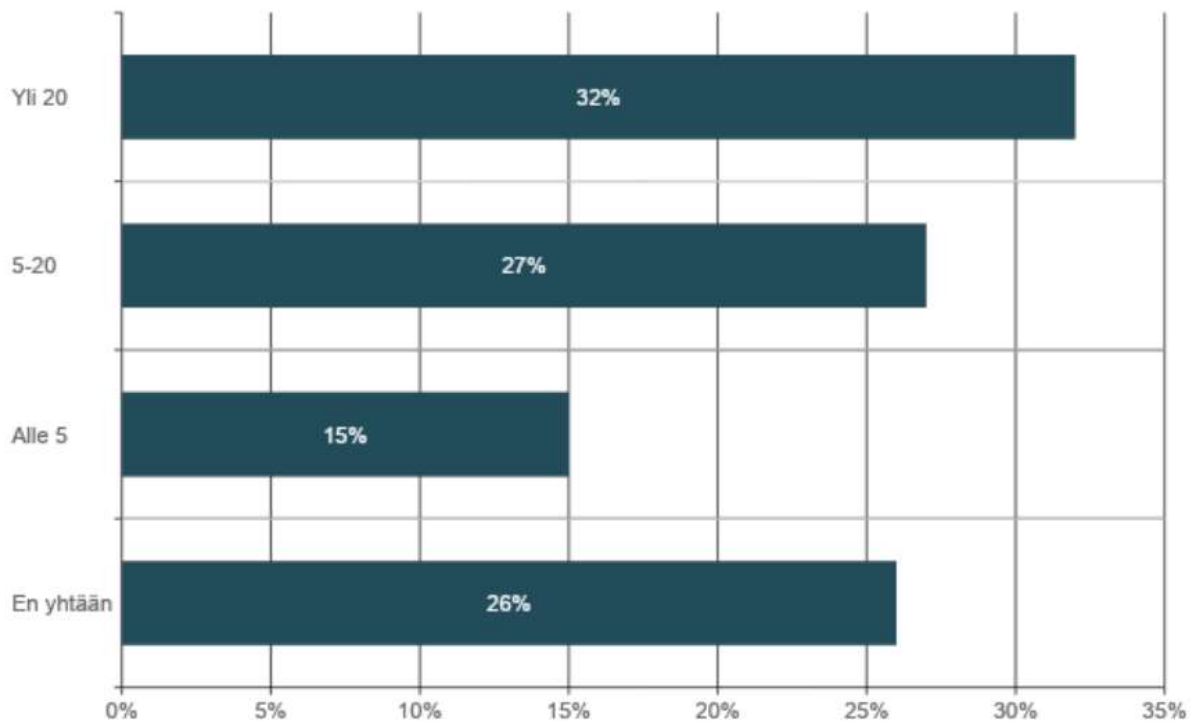
2. Harrastan tällä hetkellä (viimeiset 12 kk) geokätköilyä

Vastaajien määrä: 279

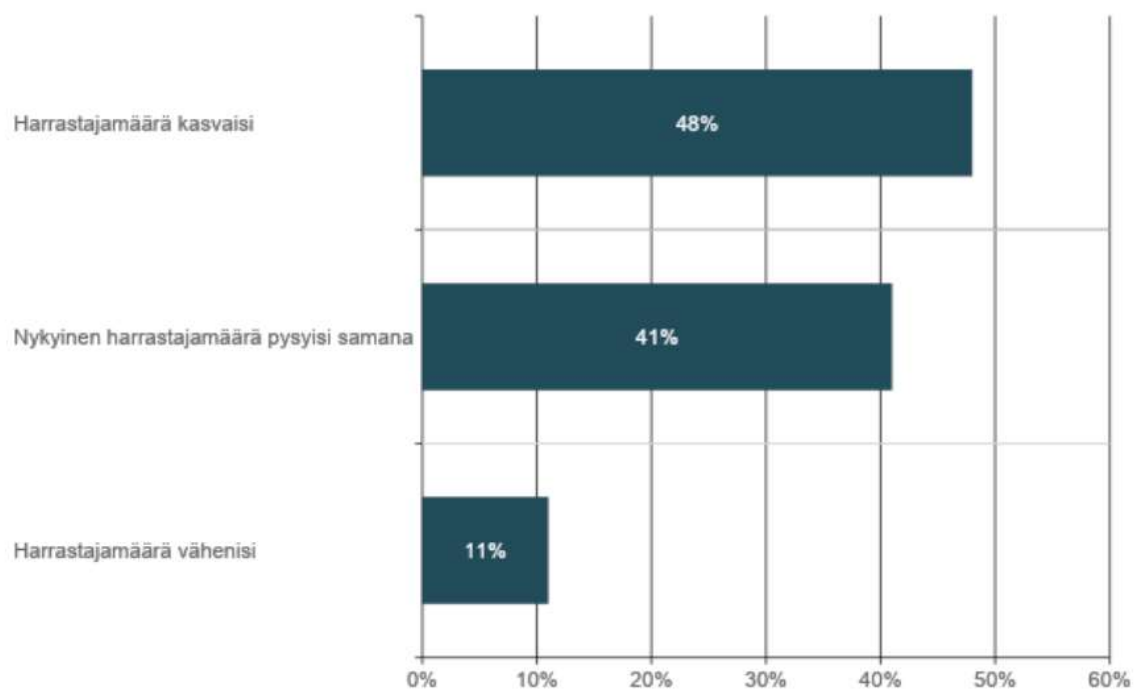
3. Olen piilottanut/huollan omia kätköjä

Vastaajien määrä: 280

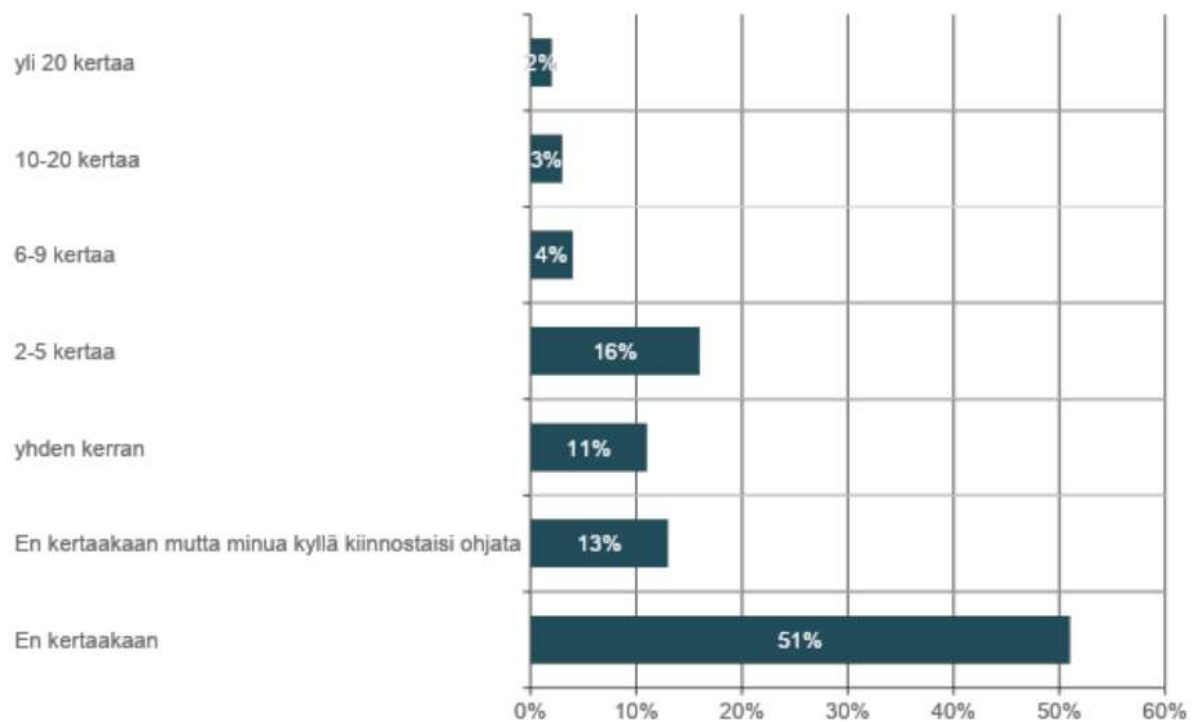
4. Suomalaisen geokätköilyn kannalta olisi parasta, että

Vastaajien määrä: 276

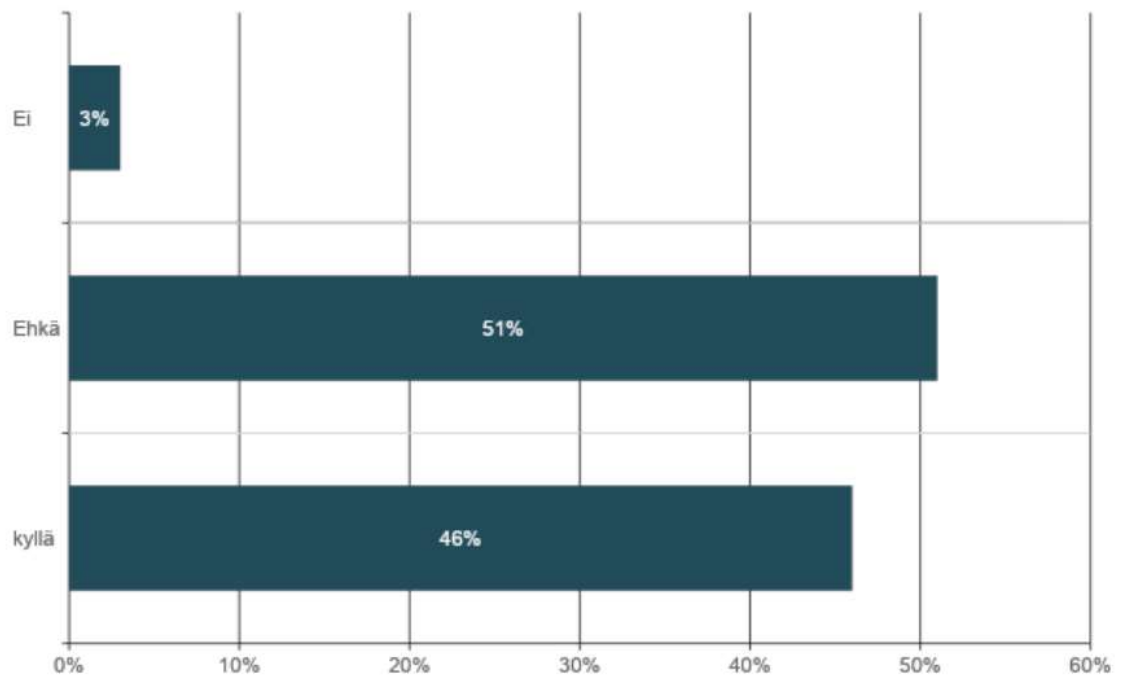
5. Kuinka monta kertaa olet ohjannut geokätköilyä eri ryhmille?

Vastaajien määrä: 280

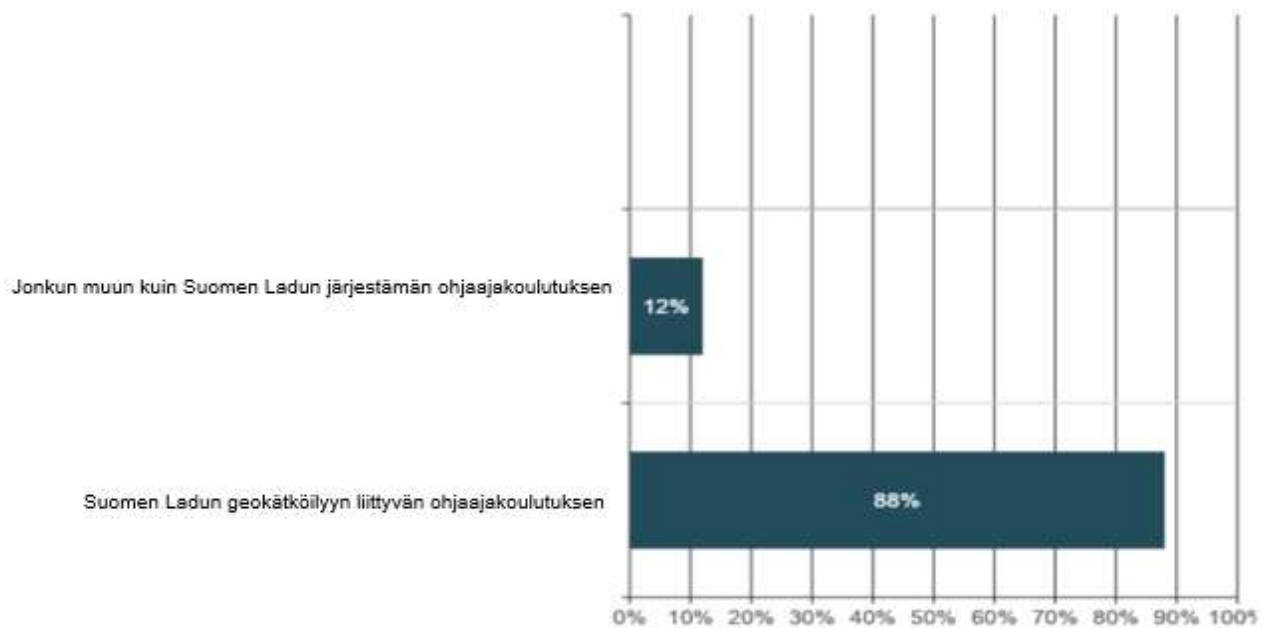
6. Kiinnostaisiko sinua osallistua geokätköily ohjaajakoulutukseen?

Vastaajien määrä: 37

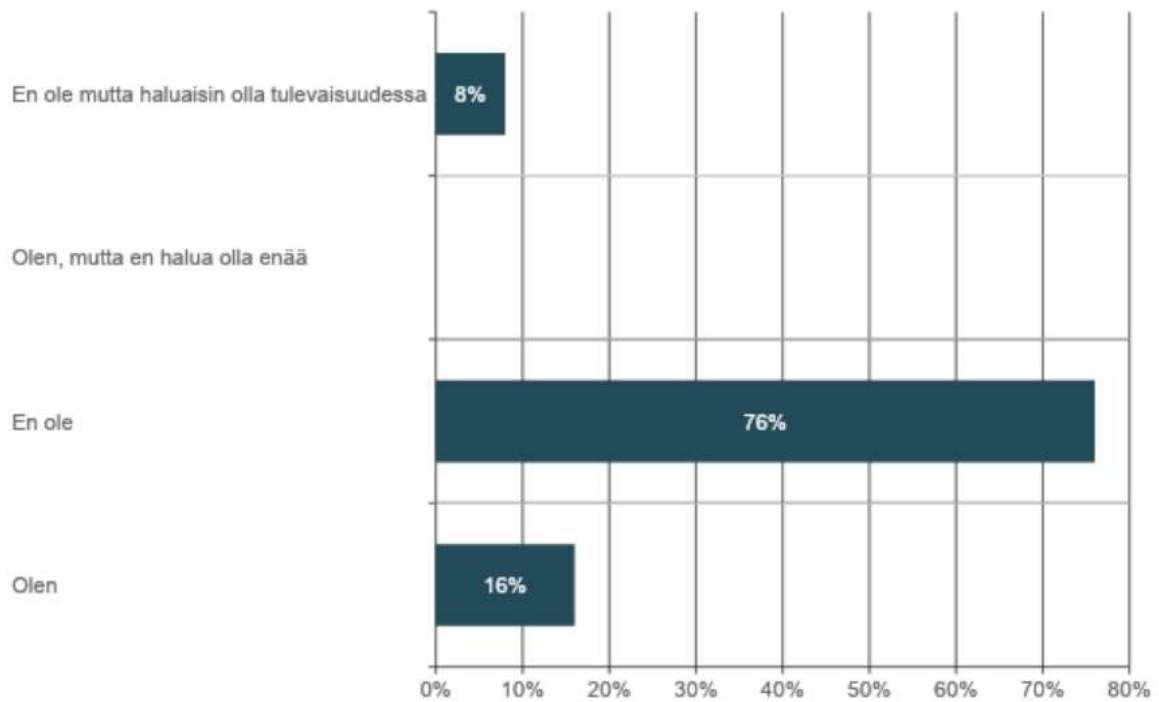
7. Oletko käynyt geokätköily ohjaajakoulutuksen?

Vastaajien määrä: 100

8. Oletko ilmoittautunut geokätköily ohjaajaksi Suomen Ladun ohjaajarekisteriin

Vastaajien määrä: 101

9. Kiinnostaako kätköilyn ohjaaminen lähitulevaisuudessa?

Vastaajien määrä: 101

